

DE SOLIDAIRE PREMIEREGELING

Belangrijke juridische en fiscale aspecten bij uitvoering van een solidaire premiereregeling

Achmea Pensioenservices | 20 maart 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding	4
1. Algemeen	5
2. Uitvoering solidaire premieregeling	7
2.1 Assumed en actual payment	7
2.2 Premie inleg	9
2.3 Compensatiedepot	10
2.4 Eerbiedigende werking voor bestaande premieregeling	11
2.5 Nabestaandenpensioen in de opbouwfase	12
2.6 Voortzetting dekking partnerpensioen en keuzebegeleiding	16
2.7 Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	17
2.8 Arbeidsongeschiktheidspensioen	18
2.9 Minimaal vereist eigen vermogen	18
2.10 Operationele reserve	19
2.11 Collectief beleggingsbeleid en toedelingsregels	20
2.12 Uitkeringsfase	23
2.13 Solidariteitsreserve	26
3. Overige whitepapers	29
Contact	30

Voorwoord

HET NIEUWE PENSIOENSTELSEL: BELANGRIJKE JURIDISCHE EN FISCALE ASPECTEN BIJ DE UITVOERING VAN EEN SOLIDAIRE PREMIEREGELING

We stappen met zijn allen over naar een nieuwe wereld

Dat raakt veel van uw en onze denkbeelden, keuzeprocessen en opgedane kennis. De Wet toekomst pensioenen is nog niet gereed. Maar wij kijken nu al naar wat er verandert, hoe het precies werkt en wat de impact ervan is op onze dienstverlening. Ons uitgangspunt is een transparante en eenvoudige uitvoering. Dat doen we voor de solidaire premieregeling en de flexibele premieregeling.

Juridische en fiscale aspecten van de solidaire premieregeling

In deze whitepaper beschrijven de pensioenjuristen van Achmea Pensioenservices op hoofdlijnen de juridische en fiscale aspecten van enkele belangrijke onderwerpen. Deze whitepaper is bedoeld voor een pensioenfonds dat kiest voor de uitvoering van een solidaire premieovereenkomst.

De juridische en fiscale aspecten die ze in deze whitepaper beschrijven, sluiten aan bij de uitvoeringsaspecten van een solidaire premieregeling die wordt uitgevoerd door een (beroeps)pensioenfonds, zoals beschreven in onze whitepaper *“De solidaire premieregeling. Het nieuwe pensioenstelsel: van wet naar uitvoering”*

Samenwerking is cruciaal

Duidelijk is dat de transitietijd kort is. Alle pensioenfondsen maken immers in een aantal jaar de transitie door. Het is voor iedereen een onbekende route. Goede samenwerking en samen optrekken is heel belangrijk voor pensioenfondsen, sociale partners, beroepsverenigingen en de uitvoeringsorganisatie en vermogensbeheerder achter het pensioenfonds. Daarom zetten wij ons ook in binnen werkgroepen en commissies van de Pensioenfederatie.

Lieke Werner,
Programmamanager Pensioenakkoord

Inleiding

De Wet toekomst pensioenen kent alleen nog premieovereenkomsten. Er zijn drie soorten premieovereenkomsten te onderscheiden:

1. De solidaire premieovereenkomst;
2. De flexibele premieovereenkomst;
3. De premie-uitkeringsovereenkomst.

Het onderscheid tussen de hiervoor genoemde premieovereenkomsten wordt over het algemeen gemaakt aan de hand van:

- a) het al dan niet delen van rendementen en risico's binnen een premieovereenkomst; en
- b) de manier waarop rendementen en risico's eventueel worden gedeeld.

Nieuw wettelijk kader

Voor de verschillende soorten premieovereenkomsten komt een nieuw wettelijk kader met afwijkende juridische voorwaarden. Wel is er sprake van een eenduidig fiscaal kader. De solidaire en flexibele premieovereenkomst zijn toegankelijk voor alle pensioenuitvoerders. Verzekeraars kunnen ervoor kiezen om ook een premie-uitkeringsovereenkomst aan te bieden. Verzekeraars kunnen namelijk – in tegenstelling tot pensioenfondsen - een nominaal pensioen garanderen.

In deze whitepaper beperken we ons tot de beschrijving (op hoofdlijnen) van de juridische en fiscale aspecten bij enkele belangrijke onderwerpen, indien door een pensioenfonds uitvoering wordt gegeven aan een solidaire premieovereenkomst.

Leeswijzer

Waar we in deze whitepaper:

- spreken van een solidaire premieovereenkomst bedoelen we ook een solidaire premiereregeling (en vice versa);
- spreken van een pensioenfonds bedoelen we ook een beroepspensioenfonds, tenzij voor het beroepspensioenfonds iets anders geldt. In dat geval vermelden we dat expliciet;
- voorgestelde wetsartikelen uit de Pensioenwet aanhalen, is in een voetnoot het betreffende artikel uit de Wet verplichte beroepspensioenregeling opgenomen. Mocht de Wet verplichte beroepspensioenregeling op enig punt afwijken van de Pensioenwet, dan wordt dit expliciet vermeld.

Niet uitputtend

De juridische en fiscale aspecten zoals beschreven in deze whitepaper zijn niet uitputtend. In de praktijk kunnen ook andere fiscale en juridische aspecten van belang zijn bij de uitvoering van een solidaire premiereregeling. Het document kan onder meer door pensioenfondsen gebruikt worden als basis voor de inrichting van een solidaire premiereregeling.

Levend document

De whitepaper is een levend document. De juridische en fiscale aspecten, zoals beschreven in deze whitepaper, zijn gebaseerd op tot nu toe gepubliceerde documenten in het kader van de Wet toekomst pensioenen. Mochten juridische en/of fiscale aspecten wijzigen, dan wordt de whitepaper hierop aangescherpt.

1. Algemeen

De solidaire premiereregeling betreft een nieuw type premieovereenkomst. De pensioenopbouw in een solidaire premiereregeling wordt vormgegeven door een persoonlijk voor de uitkering gereserveerd vermogen. In de solidaire premiereregeling worden collectieve en solidaire elementen, die we kennen in de huidige uitkeringsovereenkomsten, behouden.

Bij een solidaire premiereregeling bepaalt de arbeidsvoorwaardentafel vóóraf de pensioendoelstelling en stelt op basis daarvan voor een vóóraf afgesproken periode een passende premie vast. Daarnaast worden op basis van een collectief beleggingsbeleid rendementen en risico's toebedeeld.

De definitie van een solidaire premieovereenkomst wordt in het voorgestelde artikel 1 van de Pensioenwet¹ opgenomen en luidt:

“Premieovereenkomst waarbij de premie collectief wordt belegd, de resultaten in ieder geval naar leeftijdscohorten worden toebedeeld en waarbij het voor pensioenuitkering bestemd vermogen gedurende de uitkeringsfase wordt aangewend voor financiering van een variabele uitkering”

Wettelijke voorwaarden

In het voorgestelde artikel 10a van de Pensioenwet² worden de wettelijke voorwaarden opgenomen die gelden bij de uitvoering van een solidaire premieovereenkomst. De wettelijke voorwaarden betreffen:

1. Bij een solidaire premieovereenkomst berekent het pensioenfonds de kans dat met de premie de beoogde pensioendoelstelling wordt behaald. Deze berekening wordt door pensioenfonds bij de opdrachtaanvaarding periodiek (uiterlijk iedere vijf jaar) gedaan aan de hand van een uniforme scenario-analyse. Het pensioenfonds informeert de werkgever of de partijen die de pensioenregeling zijn overeengekomen hierover;
2. Het voor de pensioenuitkering bestemde vermogen wordt gedurende de uitkeringsfase gebruikt voor financiering van een variabele uitkering;
3. Een solidariteitsreserve is onderdeel van een solidaire premieovereenkomst;
4. Financiële mee- of tegenvallers die het gevolg zijn van het collectieve beleggingsbeleid worden in de voor pensioenuitkering bestemde vermogens en de solidariteitsreserve verwerkt. Deze verwerking gebeurt met vastgelegde toedelingsregels die in ieder geval aansluiten bij de risicohouding per leeftijdscohort. In de toedelingsregels kan worden bepaald dat het beschermingsrendement voor het renterisico wordt toebedeeld. Ofwel:
 - a. op basis van wijziging van de rentetermijnstructuur die de toezichthouder beschikbaar stelt; ofwel
 - b. rechtstreeks uit het rendement van de daarvoor bestemde beleggingen.
5. Financiële mee- of tegenvallers die het gevolg zijn van de ontwikkeling van de levensverwachting worden verwerkt met aparte toedelingsregels of de solidariteitsreserve;
6. Financiële mee- of tegenvallers die het gevolg zijn van sterfteresultaat worden verwerkt met aparte toedelingsregels of de solidariteitsreserve;
7. De toedelingsregels voor de beschermingsrendementen en overrendementen voor het beleggingsrisico zijn zodanig dat er op voorhand geen herverdelingseffecten tussen leeftijdsgroepen plaatsvinden. Hiervan kan worden afgeweken voor zover dat nodig is om gelijke aanpassingen van de ingegane pensioenuitkeringen en de opgebouwde aanspraak op nabestaandenpensioen van pensioengerechtigden te realiseren en er alleen herverdelingseffecten optreden tussen de pensioengerechtigden onderling;
8. Het voor de pensioenuitkering bestemd vermogen is niet negatief.

¹ Artikel 1 Wet verplichte beroepspensioenregeling.

² Artikel 28a Wet verplichte beroepspensioenregeling

Toelichting

In het geval van een solidaire premiereregeling stellen partijen die betrokken zijn bij de pensioenregeling (hierna: de 'partijen'³) voor een vóóraf afgesproken periode een passende premie vast. Deze premie dient in verhouding te staan tot de door de partijen afgesproken pensioendoelstelling. Een opslag voor de instandhouding van het minimaal vereist eigen vermogen en een opslag voor de kosten zijn onderdeel van de vastgestelde premie. De partijen zijn verantwoordelijk voor de consistentie tussen de vastgestelde premie en de afgesproken pensioendoelstelling. Twee aspecten spelen hierbij een rol, te weten:

- 1) Het beoogde niveau van toekomstige pensioenuitkeringen; en
- 2) De kans dat de afgesproken pensioendoelstelling wordt gehaald.

Om de samenhang tussen de hierboven genoemde aspecten te kunnen bezien is een scenario-analyse nodig. Bij of krachtens algemene maatregel van het bestuur worden nadere regels opgesteld voor onder meer de scenarioanalyse en de toedelingsregels. De partijen bepalen op basis van de verschillende scenario's bij welke premie sprake is van een evenwichtige balans tussen de premie, de beoogde pensioendoelstelling en een aanvaardbare kans dat deze doelstelling wordt gehaald. Het pensioenfonds faciliteert de partijen hierbij.

Het pensioenfonds informeert, voorafgaande aan de opdrachtaanvaarding, de partijen op basis van een voorgeschreven uniforme scenarioset over de kans dat de door de partijen beoogde pensioendoelstelling – gegeven de premie – wordt behaald. Dit kan voor de partijen aanleiding zijn om de premiehoogte en/of pensioendoelstelling te herzien. De uiteindelijk door de partijen vastgestelde premie is de basis op grond waarvan het pensioenfonds de pensioenregeling altijd kan uitvoeren.

Uiterlijk iedere vijf jaar brengt een Commissie Parameters advies uit over onder meer maximale parameters en de uniforme scenarioset. Mocht de uniforme scenarioset op basis van dit advies moeten worden aangepast, dan informeert het pensioenfonds de partijen hierover.

Bij de solidaire premieovereenkomst is altijd sprake van een variabele uitkering. Er bestaat dus geen mogelijkheid, (ook niet in de vorm van shoppen om) zoals bij de flexibele premieovereenkomst te kiezen voor een vastgestelde uitkering. De reden hiervoor is dat het beleggingsrisico, het sterfteresultaat en het risico bij ontwikkeling van de levensverwachting door het collectief (alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden) wordt gedragen.

Een solidariteitsreserve is een verplicht onderdeel van de solidaire premieovereenkomst.

Het totale vermogen in de solidaire premiereregeling wordt collectief belegd. Financiële mee- en tegenvallers van het collectieve beleggingsbeleid worden verwerkt door vooraf vastgestelde toedelingsregels⁴ die evenwichtig zijn en aansluiten bij de risicohouding. In de toedelingsregels staat hoe, met beschermingsrendementen en overrendementen (gericht naar leeftijdscohorten), de financiële mee- en tegenvallers van het collectieve beleggingsbeleid worden verwerkt. De toedelingsregels worden vooraf vastgesteld door het pensioenfonds en dienen, voor de resultaten uit het collectief beleggingsbeleid, zodanig te worden vormgegeven dat er in principe geen ex ante herverdelingseffecten zijn. Een uitzondering hierop is dat er wel enige herverdelingseffecten tussen de pensioengerechtigden zijn, voor zover dat nodig is om gelijke aanpassingen van de ingegane pensioenuitkeringen en van de opgebouwde aanspraak op nabestaandenpensioen van pensioengerechtigden te realiseren. De vastgestelde toedelingsregels worden onder andere opgenomen in de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement. Financiële mee- of tegenvallers als gevolg van de ontwikkeling van de levensverwachting en het sterfteresultaat worden in de opbouwfase en de uitkeringsfase verwerkt door beschermingsrendement (dat staat in aparte toedelingsregels) of via de solidariteitsreserve. Het voor pensioen bestemd vermogen mag op geen enkel moment negatief zijn.

³ Dit kunnen sociale partners zijn, maar ook werkgever en werknemers of de beroepsvereniging

⁴ De wijze waarop bij de solidaire premieovereenkomst financiële mee- of tegenvallers als gevolg van het collectief gevoerde beleggingsbeleid, de ontwikkeling van de levensverwachting en het sterfteresultaat via beschermingsrendementen en overrendementen in de voor pensioenuitkering bestemde vermogens of in de solidariteitsreserve worden verwerkt (artikel 1 van de Pensioenwet / artikel 1 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling).

2. Uitvoering solidaire premieregeling

2.1 Assumed en actual payment

Een pensioenaanspraak die wordt opgebouwd op grond van een uitkeringsovereenkomst, kan achteraf worden vastgesteld. De achteraf vastgestelde pensioenaanspraak wordt 'gedekt' door het collectieve vermogen van het pensioenfonds. Na de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen is er – afgezien van pensioenregelingen die niet worden ingevaren - alleen nog sprake van premieregelingen met voor de pensioenuitkering bestemd vermogen en is er een (in)direct verband tussen de premie-inleg en het daarop te behalen rendement. Door dit (in)directe verband dient een pensioenfonds te bezien hoe om te gaan met te late of zelfs geen premiebetalingen door de werkgever of een beroepsgenoot ingeval van een beroepspensioenfonds.

Een pensioenfonds kan een tweetal methoden hanteren voor het beleggen van premies, te weten: assumed payment en actual payment.

Assumed Payment

Het pensioenfonds belegt de premie vanaf de premieervaldatum ongeacht of deze premie daadwerkelijk is betaald door de werkgever.

Actual Payment

Het pensioenfonds belegt de premie vanaf de premieervaldatum als de premie vóór die datum is betaald door de werkgever of vanaf de latere betaaldatum.

Het hanteren van assumed payment betekent in de praktijk dat het pensioenfonds in voorkomende gevallen dient voor te financieren. Assumed payment is een extra solidariteitselement dat ook als ongewenste solidariteit kan worden beschouwd. Deelnemers verkrijgen 'ten koste' van het collectief rendement bijgeschreven, terwijl een werkgever geen premie heeft betaald.

Door uit te gaan van actual payment vindt geen voorfinanciering door het pensioenfonds plaats. Het gevolg van actual payment is evenwel dat een deelnemer mogelijk nadeel kan ondervinden doordat positieve rendementen worden 'misgelopen' gedurende de periode dat de premie betaald had moeten worden en het moment van daadwerkelijk betalen van de premie door de werkgever. Ingeval van het toepassen van actual payment is het op voorhand niet volledig uit te sluiten dat deelnemers met een beroep op het zogenoemde adagium 'geen premie, wel recht' gemist positief rendement claimen bij het pensioenfonds, indien de premie niet of niet op tijd door de werkgever is betaald. Of een beroep op 'geen premie, wel recht' in de praktijk slaagt is de vraag.

2.1.1 Wetsgeschiedenis

Op grond van artikel 5 van de Pensioenwet⁵ is het voor pensioenfonds (zowel verplichtgestelde als niet verplichtgestelde pensioenfonds)⁶ niet toegestaan om hun aansprakelijkheid uit te sluiten in geval een werkgever onvoldoende informatie verschaft in het kader van de uitvoering van een pensioenregeling. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen uitkeringsovereenkomsten en premieovereenkomsten. Daarnaast mag een pensioenfonds zijn verantwoordelijkheid richting de werknemer niet uitsluiten in de fondsdocumenten wanneer de

⁵ Artikel 3 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling

⁶ Memorie van Toelichting Pensioenwet 2005-2006, nr. 3

werkgever het pensioenfonds onjuist, onvolledig of niet tijdig informeert. Bepalingen in een pensioenreglement die “geen premie, geen recht” inhouden, zijn volgens de wetgever en de toezichthouder niet toegestaan.⁷

In de memorie van toelichting bij de Wet toekomst pensioenen staat dat het uitgangspunt “geen premie, wel recht” niet wordt losgelaten⁸. Het debiteurenrisico ligt volgens de memorie van toelichting bij de Wet toekomst pensioenen niet bij de deelnemer, maar bij het betreffende pensioenfonds. Voor dit risico kan het pensioenfonds een collectief vermogen aanhouden (een ‘stropenpot’). Daarnaast staat in de nota naar aanleiding van het nader verslag het volgende:

“De leden van de VVD-fractie maken zich zorgen over de gevolgen van niet-tijdige premiebetaling door werkgevers. Zij vragen welke oplossing de regering ziet om bij te late premiebetaling ook het gemiste rendement te repareren. In de nota naar aanleiding van het verslag heeft de regering aangegeven geen nadere regels te hoeven stellen voor het principe geen premie, wel recht. Uit het principe volgt dat bij een late of onjuiste aanmelding de deelnemer recht heeft op de pensioenaanspraak die volgt uit de pensioenregeling. Verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen die op dit moment al een premiereregeling voeren, geven ook uitvoering aan het principe geen premie, wel recht zonder dat daarvoor nadere regels zijn gesteld. Er zijn bij de regering hierover geen klachten of problemen bekend, waardoor de regering op dit moment geen aanleiding ziet om nadere regels te stellen.”

Opmerkelijk is dat zowel in de memorie van toelichting bij de Wet toekomst pensioenen als in de nota naar aanleiding van het nader verslag (in tegenstelling tot de memorie van toelichting bij de Pensioenwet) in het kader van ‘geen premie, wel recht’ expliciet gesproken wordt over een verplichtgesteld pensioenfonds. Dit, in tegenstelling tot de eerdere memorie van toelichting bij de invoering van de Pensioenwet.

Gezien de memorie van toelichting bij de Wet toekomst pensioenen en de hiervoor opgenomen passage uit de nota naar aanleiding van het nader verslag, lijkt:

- a) het uitgangspunt ‘geen premie, wel recht’ eveneens van toepassing te zijn en te blijven op niet verplichtgestelde pensioenfondsen. Er wordt immers gesteld dat er voor ‘geen premie, wel recht’ niets wijzigt ten opzichte van de huidige Pensioenwet;
- b) de wetgever van mening te zijn dat artikel 5 van de Pensioenwet (‘geen premie, wel recht’) onder de Wet toekomst pensioenen eveneens toepassing vindt bij het niet of niet tijdig betalen van de premie door de werkgever aan het pensioenfonds;
- c) het erop dat indien artikel 5 van de Pensioenwet toepassing vindt er uitgegaan dient te worden van de fictie dat de premie wel op tijd betaald is en dus ook (positief of negatief) gerendeerd heeft.

Als een pensioenfonds uitgaat van ‘actual payment’ dan valt vooralsnog niet uit te sluiten dat het pensioenfonds op enig moment, met een beroep op de wetsgeschiedenis in het kader van de Wet toekomst pensioenen en artikel 5 van de Pensioenwet, achteraf naast de niet betaalde premies ook gemiste rendementen moet toekennen. Het pensioenfonds dient hiervoor wel een financieringsbron te hebben. Het pensioenfonds kan hiervoor gebruik maken van een zogenoemde operationele reserve (‘stropenpot’ is onderdeel van deze reserve). Indien het pensioenfonds (in voorkomende gevallen) de operationele reserve moet aanspreken in verband met een beroep op gemist rendement, dan lijdt het pensioenfonds schade. Deze schade kan het pensioenfonds (op grond van de uitvoeringsovereenkomst) verhalen op de werkgever.

2.1.2 Kanttekeningen

Wij plaatsen de volgende kanttekeningen bij het van toepassing zijn van ‘geen premie, wel recht’ bij een te laat betaalde premie door de werkgever:

- 1) De wetgever lijkt enigszins kort door de bocht te gaan bij de beantwoording van de vragen van de leden van de VVD-fractie over het niet tijdig betalen van de premie door de werkgever. Artikel 5 van de Pensioenwet en de daarover verschenen Q&A van DNB zien expliciet op het niet of niet tijdig aanmelden van een werknemer en het niet of niet tijdig doorgeven van informatie die van belang is bij de uitvoering van de pensioenregeling. De reactie

⁷ <https://www.dnb.nl/voor-de-sector/open-boek-toezicht-sectoren/pensioenfondsen/prudentieel-toezicht/toezicht-op-pensioenfondsen/q-a/bepanking-aansprakelijkheid-pensioenuitvoerder-uitvoeringsovereenkomst-reglement-als-werkgever-onvoldoende-informeert/>

⁸ Memorie van Toelichting 2021-2022, 36 067, nr. 3

van de wetgever op de vragen van de VVD-fractie lijkt het vorenstaande ook te onderstrepen. Het niet of niet tijdig aanmelden of het niet of niet tijdig doorgeven van informatie is wezenlijk iets anders dan het niet, niet tijdig of niet volledig betalen van de premie;

- 2) Er kan gesteld worden dat de arbeidsvoorwaardelijke toezegging tussen werkgever en werknemer in het geval van een premieovereenkomst de premie en niet het rendement betreft, waardoor 'geen premie, wel recht' niet van toepassing is op gemist rendement;
- 3) Het is vooralsnog onduidelijk of DNB eenzelfde lezing als de wetgever heeft over het niet of niet tijdig betalen van de premie en toepassing van artikel 5 van de Pensioenwet. Het is gewenst dat zowel de wetgever als DNB zich expliciet hierover uitspreken.

2.1.3 Beheersmaatregelen

Indien een pensioenfonds uitgaat van actual payment kan een pensioenfonds verschillende beheersmaatregelen treffen om enerzijds de betaling van premies tijdig te laten plaatsvinden en anderzijds om eventueel toegewezen claims te verhalen op de werkgever. Deze beheersmaatregelen betreffen onder meer:

1. Aanscherping van het incassoproces bij werkgevers. Uitgangspunt is dat een werkgever verplicht de premie betaalt met automatische incasso;
2. Aanscherping van het boetebeleid in de uitvoeringsovereenkomst bij het niet tijdig aanleveren van informatie en/of bij niet-tijdige betaling van premies. Eventuele boetes kunnen worden ingezet voor vulling van operationele reserves en/of de stropenpot;
3. In de uitvoeringsovereenkomsten met een werkgever en/of in het uitvoeringsreglement een expliciete bepaling opnemen dat bij elke schade die voortvloeit uit niet tijdig aanleveren informatie en/of niet of niet tijdige betaling de schade volledig op de werkgever wordt verhaald (veel uitvoeringsovereenkomsten kennen reeds een dergelijke bepaling in verband met het niet, niet volledig of niet tijdig aanleveren van informatie);
4. In het pensioenreglement expliciet bepalen dat er pas belegd wordt als de premie door de werkgever aan het pensioenfonds betaald is, met de waarborg dat de werkgever te allen tijde aansprakelijk is voor de nadelige gevolgen voor het niet of niet tijdig betalen van de premie en de deelnemer geen nadeel kan leiden als gevolg van niet of niet tijdige betaling.

Bij een verplichte beroepspensioenregeling of in het geval van een vrijwillige voorzetting, waarbij een deelnemer zelf de premie betaalt, lijkt een beroep 'geen premie, wel recht' een geringe kans van slagen te hebben. Het betreft immers de deelnemer zelf die 'nalatig' is. Het is niet voor de hand liggend dat de deelnemer geen nadeel mag ondervinden van zijn eigen handelingen.

2.2 Premie inleg

Op grond van de Wet toekomst pensioenen is nieuwe pensioenopbouw (behoudens eerbiedigende werking, zie paragraaf 2.4) alleen mogelijk in een premiereregeling met een leeftijdsonafhankelijke premie. De leeftijdsonafhankelijke premie wordt op basis van het voorgestelde artikel 18a, lid 1 van de Wet op de loonbelasting 1964 (Wet LB) per dienstjaar (voor een ouderdomspensioen en een partnerpensioen bij overlijden op of na pensioendatum) gemaximeerd op 30% van de pensioengrondslag. De maximering geldt per dienstbetrekking. Op grond van het voorgestelde artikel 18a, lid 6 van de Wet LB kan de maximering van 30% van de pensioengrondslag – met een aanpassingsmechanisme - worden gewijzigd. Het aanpassingsmechanisme leidt in beginsel niet eerder dan per 1 januari 2037 tot een wijziging van maximering van 30% van de pensioengrondslag, tenzij op grond van het voorgestelde artikel 18a, lid 6 een maximale premie wordt vastgesteld die (voor 2037) meer dan 5%-punt afwijkt van de maximering van 30% van de pensioengrondslag. Een wijziging van de maximering van de premie wordt ten minste drie kalenderjaren voordat de wijziging gaat gelden, bekend gemaakt.

Op grond van het besluit Wet toekomst pensioenen (het voorgestelde artikel 10 van het Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965) zijn de kosten voor vermogensbeheer en voor het afdekken van beleggingsrisico's begrepen in de maximale premie van 30% van de pensioengrondslag. Overige kosten, zijnde kosten die niet gemaakt worden voor een ouderdomspensioen en partnerpensioen bij overlijden op of na pensioendatum, mogen naast de premie van (maximaal 30% van de pensioengrondslag) worden vergoed. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld de premie(s) voor het verzekeren van een partner- en/of wezenpensioen bij overlijden voor de pensioendatum, het

verzekeren van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid, administratiekosten, aan- en verkoopkosten van beleggingen (voor zover deze kosten geen onderdeel zijn van kosten van normaal vermogensbeheer), incasso- en excassokosten en kosten voor gespreide betaling van de pensioenpremie.

Voorts wordt op grond van het voorgestelde artikel 38s Wet LB 1964 de mogelijkheid geboden om de maximale premie van 30% van de pensioengrondslag te verhogen met 3%-punt, indien een pensioenregeling voorziet in een compensatieregeling zoals bedoeld in het voorgestelde artikel 150f van de Pensioenwet⁹. Indien de feitelijke premie minder bedraagt dan de maximale premie van 30% van de pensioengrondslag, kan per werknemer een hogere compensatiepremie worden ingelegd dan 3%. Er geldt geen fiscale grens ten opzichte van de toedeling van de compensatiepremie, alleen de totale premie-inleg wordt per werknemer fiscaal begrensd. Sociale partners bepalen hoe compensatie gericht wordt ingezet om in verschillende situaties zo optimaal mogelijk te compenseren.

2.3 Compensatiedepot

Een compensatiedepot kan onderdeel zijn van de afspraken over de overgang naar het nieuwe pensioencontract. Het compensatiedepot is een geormerkt vermogen op de balans van het pensioenfonds. Het compensatiedepot kan alleen ten goede komen aan actieve deelnemers en dient voor compensatie voor het afschaffen van de doorsneesystematiek. Een compensatiedepot kan voordelen hebben, omdat er bij een compensatiedepot sprake is van gespreide toekenning van compensatie. Hierdoor worden actieve deelnemers die tijdens de compensatieperiode uit dienst gaan of met pensioen gaan, niet overgecompenseerd en hoeft het compensatiedepot niet in een keer gefinancierd te worden.

Het compensatiedepot kan op twee manieren gevuld worden, te weten:

1. Bij het invaren wordt een deel van het fondsvermogen naar het compensatiedepot overgemaakt. Sociale partners moeten hiertoe in het transitieplan een verzoek tot vulling van een compensatiedepot uit een deel van het collectieve vermogen doen en toelichten. Het pensioenfonds besluit vervolgens over de vulling van een compensatiedepot uit inzet een deel van het collectieve vermogen. Het pensioenfonds legt dit besluit ook vast in het implementatieplan;
2. Een opslag op de premie.

Het is ook mogelijk om het compensatiedepot zowel uit een deel van het fondsvermogen te vullen als uit een opslag op de premie. De voorwaarden op basis waarvan bedragen uit het compensatiedepot mogen worden uitgekeerd, dienen vastgelegd te worden in een compensatieregeling.

2.3.1 Compensatieregeling

De overstap naar een solidaire premieregeling met een leeftijdsonafhankelijke premie kan ertoe leiden dat actieve deelnemers minder pensioen opbouwen dan voorheen, na de overstap geldt immers een leeftijdsonafhankelijke premie. Indien actieve deelnemers een onevenredig nadeel ondervinden van de overstap op een solidaire premieregeling met een leeftijdsonafhankelijke premie, dan moeten deze actieve deelnemers met het oog op evenwichtigheid adequaat en kostenneutraal worden gecompenseerd. Partijen die betrokken zijn bij de totstandkoming van de pensioenovereenkomst maken afspraken over compensatie in de arbeidsvoorwaardelijke fase. De afspraken over een eventuele compensatie dienen in de pensioenregeling te worden opgenomen en te worden uitgevoerd door het pensioenfonds (bij aanvaarding van de opdracht).

Het pensioenfonds informeert actieve deelnemers dan ook over de maatregelen die de werkgever heeft genomen over de compensatieregeling. In een compensatieregeling wordt gewerkt met leeftijdscohorten. Alle deelnemers binnen een leeftijdscohort krijgen dezelfde mate van compensatie toegekend. In het transitieplan worden de overwegingen achter de keuze voor het vaststellen van de compensatie voor specifieke leeftijdscohorten en de motivering waarom deze compensatie bijdraagt aan een evenwichtige transitie te worden opgenomen. De

⁹ Het voorgestelde artikel 145^e van de Wvb

compensatieregeling is ook van toepassing op arbeidsongeschikte deelnemers die door de pensioenregeling worden aangemerkt als actieve deelnemers.

Compensatieregelingen worden in de tijd beperkt. De overeengekomen compensatie moet voor 2037 zijn afgerond, waarbij de compensatie tijdsevenredig over de looptijd van de compensatieregeling moet worden toegekend over de volledige periode. Indien een werknemer gedurende de compensatieperiode van baan wisselt, dan is de compensatieregeling bij de ex-werkgever niet langer op deze werknemer van toepassing. Wel kan het betekenen dat de werknemer instroomt in de compensatieregeling van de nieuwe werkgever. Een baanwisseling kan voor de werknemer zowel een verslechtering als een verbetering van een compensatieregeling betekenen.

Het wordt van groot belang geacht om compensatie op een robuuste manier te financieren. Voor compensatie moet daarom wettelijk gezien een financieringsplan worden opgesteld. Het financieringsplan maakt deel uit van het transitieplan. In het transitieplan moet ook staan hoe er evenwichtig wordt omgegaan met schokken (bijvoorbeeld economische schokken of schokken die van invloed zijn op de haalbaarheid van het financieringsplan). De hoogte van een eventuele initiële vulling van het compensatiedepot dient ook onderdeel te zijn van het implementatieplan¹⁰. De financiering kan plaatsvinden door een opslag op de premie of door het onttrekken van bedragen uit een compensatiedepot (zie onder 2.3).

2.4 Eerbiedigende werking voor bestaande premiereregeling

Op grond van het voorgestelde artikel 220e van de Pensioenwet¹¹ en op grond van de voorgestelde wijzigingen in de Wet op de loonbelasting 1964 (artikel 38r) is er de mogelijkheid om in bepaalde situaties de leeftijdsafhankelijke premiestaffels voor bestaande deelnemers ook na 2027 te blijven hanteren. Deze situaties betreffen:

- Op de dag voor inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen is er bij het pensioenfonds sprake van een bestaande premiereregeling met een progressieve premie;
- De deelneming van de deelnemer was al aangevangen waarbij de deelnemer pensioenaanspraken opbouwt, op de dag voordat voor nieuwe deelnemers een pensioenovereenkomst (beroepspensioenregeling) geldt waarbij de premie conform artikel 17 van de Pensioenwet¹² voor alle deelnemers een gelijk percentage van het loon dat voor de pensioenberekening in aanmerking wordt genomen bedraagt, doch uiterlijk op 31 december 2026.

Na de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen kunnen geen nieuwe pensioenregelingen met een progressieve premie worden overeengekomen. Als een werkgever (beroepspensioenvereniging) na de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen voor het eerst een nieuwe pensioenovereenkomst overeenkomt met zijn werknemers (beroepsgenoten) moet die pensioenovereenkomst direct voldoen aan de Pensioenwet (Wet verplichte beroepspensioenregeling) zoals gewijzigd door de Wet toekomst pensioenen en moet de uitvoering door een pensioenfonds ook direct aan de nieuwe regels voldoen. De eerbiedigende werking (overgangsrecht) is nadrukkelijk niet bedoeld voor de huidige uitkeringsovereenkomsten die door pensioenfondsen worden uitgevoerd.

Het blijft mogelijk om ook na 2026 de geëerbiedigde pensioenregelingen binnen de progressieve premiesystematiek te wijzigen. Ook de onderbrenging bij een andere pensioenuitvoerder blijft mogelijk. De eerbiedigende werking kan alleen worden gecombineerd met het uitvoeren van een flexibele premiereregeling en niet met een solidaire premiereregeling. Dit betekent dat een werkgever die met een beroep op de eerbiedigende werking ook na 1 januari 2027 een progressieve premie wenst te hanteren niet kan kiezen voor een solidaire premieovereenkomst. Achtergrond hiervan is dat de systematiek binnen de solidaire premieovereenkomst, waarbij schokken gericht naar leeftijdscohorten worden toebedeeld op basis van hun risicohouding, zich slecht verhoudt tot een leeftijdsafhankelijke premie.

¹⁰ Artikel 46 Besluit Wet toekomst pensioenen

¹¹ Voorgestelde artikel 214d van de Wvb

¹² Voorgestelde artikel 23 van de Wvb

2.5 Nabestaandenpensioen in de opbouwfase

De Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling verstaan onder nabestaandenpensioen: partnerpensioen of wezenpensioen. Dit verandert met de Wet toekomst pensioenen niet. Wel kent de Wet toekomst pensioenen verschillende voorwaarden voor het partner- en wezenpensioen. Hierna worden deze verschillende voorwaarden beschreven. Eerst wordt ingegaan op de uniformering van het partnerbegrip.

2.5.1 Partnerpensioen bij overlijden vóór de pensioendatum

2.5.1.1 Uniformering partnerbegrip

Op grond van de Wet toekomst pensioenen dient er voor alle partnerpensioenen één wettelijke partnerdefinitie te worden gehanteerd. De definitie van partner zoals opgenomen in de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling wordt hiertoe aangepast en komt als volgt te luiden:

Partner:

- a. *Echtgenoot;*
- b. *Geregistreerd partner; of*
- c. *Partner in de zin van de pensioenovereenkomst zijnde de meerderjarige persoon die met de werknemer of de gewezen werknemer een gezamenlijke huishouding voert, tenzij het betreft een bloedverwant in de eerste graad, een bloedverwant in de tweede graad in de rechte lijn, een meerderjarig stiefkind of meerderjarig voormalig pleegkind.*

De term 'gezamenlijke huishouding' zoals opgenomen in de hiervoor aangehaalde definitie van partner wordt nader uitgewerkt in het voorgestelde artikel 2a van de Pensioenwet¹³. Ingevolge dit artikel is sprake van een gezamenlijke huishouding indien:

- De betrokkenen een notarieel verleden samenlevingscontract hebben; of
- Er sprake is van een samenlevingsverklaring waarbij is voldaan aan de volgende voorwaarden:
 - 1) Bij een bepaald partnerpensioen is sprake van een gezamenlijke huishouding indien en zolang er een notarieel verleden samenlevingscontract is en dit samenlevingscontract gemeld is aan de pensioenuitvoerder of een door beide betrokkenen ondertekende samenlevingsverklaring is, waarin zij verklaren woonachtig te zijn op hetzelfde adres en voor elkaar te zorgen. Deze samenlevingsverklaring is gestuurd naar de pensioenuitvoerder.
 1. Bij een onbepaald partnerpensioen is sprake van een gezamenlijke huishouding indien:
 - a) er een notarieel samenlevingscontract is;
 - b) voor het overlijden van de werknemer of gewezen werknemer er een door beide betrokkenen ondertekende samenlevingsverklaring is waarin zij verklaren woonachtig te zijn op hetzelfde adres en voor elkaar te zorgen; of
 - c) na het overlijden van de werknemer of gewezen werknemer er een door een betrokkene ondertekende samenlevingsverklaring is waarin hij verklaart partner van de overledene te zijn geweest en hij aannemelijk maakt ten tijde van het overlijden of, indien relevant, op enig moment voor het overlijden een gezamenlijke huishouding met de overledene te hebben gevoerd.

De betrokkene bedoeld onder c) maakt in ieder geval aannemelijk met de overleden werknemer of gewezen werknemer een gezamenlijke huishouding te hebben gevoerd indien sprake is geweest van inschrijving op hetzelfde adres gedurende zes maanden en één van de volgende omstandigheden:

- a) Uit hun relatie is een kind geboren of heeft erkenning plaatsgevonden van een kind van de een door de ander;
- b) Het gezamenlijk eigendom van een huis;
- c) Een huurcontract op beider naam; of
- d) In de pensioenregeling van de betrokkene is de overleden werknemer of gewezen werknemer aangemerkt als partner van de betrokkene.

¹³ Voorgestelde artikel 2a van de Wvb

Voorts geldt dat degenen die partners waren vanwege een gezamenlijke huishouding ook partners blijven indien de betreffende partners niet langer ingeschreven zijn op hetzelfde adres als gevolg van opname in een zorginstelling, zolang geen van beiden met een schriftelijke kennisgeving aan het pensioenfonds heeft laten weten dat zij niet langer als partner te willen worden aangemerkt.

2.5.1.2 Partnerpensioen bij overlijden vóór de pensioendatum

Een partnerpensioen dat voorziet in dekking van het risico van overlijden vóór de pensioendatum dient altijd op risicobasis te worden vormgegeven. Dit betekent dat er geen kapitaal wordt opgebouwd voor het partnerpensioen bij overlijden vóór de pensioendatum, maar dat er sprake is van een risicoverzekering. Het partnerpensioen bij overlijden vóór de pensioendatum is diensttijdafhankelijk. De hoogte van het partnerpensioen is daardoor niet afhankelijk van het arbeidsverleden van de werknemer of het aantal dienstjaren bij de huidige werkgever.

Ook onder de Wet toekomst pensioenen blijft het uitgangspunt gelden dat een pensioenovereenkomst niet hoeft te voorzien in partnerpensioen. In de situatie dat een pensioenovereenkomst wel voorziet in partnerpensioen mag geen onderscheid worden gemaakt in het type partnerrelatie (huwelijk, geregistreerd partnerschap of gezamenlijke huishouding). Het partnerpensioen voor gehuwden of mensen met een geregistreerd partnerschap mag bijvoorbeeld niet hoger of lager zijn dan voor mensen die een gezamenlijke huishouding voeren.

Voorts wordt in het voorgestelde artikel 16, lid 2 van de Pensioenwet¹⁴ expliciet vastgelegd dat voor de toepassing van de wet een werknemer of gewezen werknemer op enig moment slechts één partner kan hebben. Er komt hierdoor maar één persoon in aanmerking voor het partnerpensioen bij overlijden van de werknemer of gewezen werknemer. In de situaties dat er meerdere personen als partner in de zin van de wet kwalificeren, komt de partner uit de oudste relatie in aanmerking voor het partnerpensioen.

Het partnerpensioen bij overlijden vóór de pensioendatum wordt begrensd op 50% van het laatstgenoten pensioengevend loon. De maximale hoogte van het partnerpensioen bij overlijden vóór pensioendatum wordt onafhankelijk van het aantal dienstjaren en rechtstreeks gebaseerd op het pensioengevend loon zonder dat daarop een franchise in mindering komt. Het partnerpensioen bij overlijden vóór de pensioendatum kan niet eerder ingaan dan op de eerste dag van de kalendermaand waarin de werknemer of gewezen werknemer is overleden en niet later ingaan dan op de eerste dag van de kalendermaand volgend op de kalendermaand waarin de werknemer of gewezen werknemer is overleden. De mogelijkheid van uitruil van partnerpensioen bij overlijden vóór de pensioendatum komt te vervallen, aangezien een partnerpensioen op risicobasis geen uit te ruilen waarde kent.

2.5.1.3 Uitlooperperiode bij einde dienstverband¹⁵

Ingeval van einde dienstverband en daarmee beëindiging van de deelname aan de pensioenregeling dient de dekking van het partnerpensioen nog drie maanden¹⁶ te worden voortgezet door het pensioenfonds waarbij de deelname aan de pensioenregeling is beëindigd. Het vorenstaande geldt ook indien een deelnemer (gedeeltelijk) ziek uit dienst treedt en bijvoorbeeld als zelfstandige aan de slag wil, maar geldt niet bij beëindiging van een vrijwillige regeling (zoals bijvoorbeeld een netto pensioenregeling of een vrijwillig partnerpensioen).

De verplichte dekking van het partnerpensioen is alleen aan de orde als er in de pensioenregeling, waaraan deelgenomen werd, sprake is van een partnerpensioen ter dekking van het risico op overlijden voor de pensioendatum. Door de dekking kan nooit meer partnerpensioen worden verzekerd, dan in de pensioenregeling was overeengekomen, maar ook niet minder.

Indien er tijdens de uitlooperperiode van 3 maanden sprake is van samenloop met een WW-uitkering uit hoofde waarvan de risicodekking eveneens wordt voortgezet (zie hieronder), en komt een gewezen deelnemer te overlijden, dan is het pensioenfonds slechts uit hoofde van één dekking een partnerpensioen aan de nabestaande verschuldigd.

¹⁴ Voorgestelde artikel 32, lid 2 van de Wvb

¹⁵ Het voorgestelde artikel 55, lid 4 van de PW / artikel 66, lid 4 van de Wvb

¹⁶ Tenzij in de pensioenovereenkomst een periode van zes maanden is opgenomen

Op het moment dat een gewezen deelnemer een nieuw dienstverband krijgt tijdens de uitlooperperiode, dan vervalt de dekking van het partnerpensioen.

Ingeval van werkloosheid wordt de dekking van het partnerpensioen, conform de dekking voorafgaand aan de WW-dekking, voortgezet door het pensioenfonds zolang er sprake is van een uitkering uit hoofde van de Werkloosheidswet. Bij de hoogte van de dekking wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met de omvang van de werkloosheid. Er wordt geen rekening meer gehouden met de diensttijd die een deelnemer heeft doorgebracht in de pensioenregeling voorafgaand aan de WW-uitkering.

Voorbeeld:

De pensioenregeling van deelnemer A kent een verzekerd partnerpensioen ter hoogte van 40% van het pensioengevend salaris.

Op moment X gelden de volgende uitgangspunten:

Pensioengevend salaris: € 60.000

Franchise: n.v.t.

Verzekerd partnerpensioen: (40% van € 60.000) € 24.000

Aantal dienstjaren bij ontslag: Niet relevant

Verzekerd partnerpensioen gedurende WW-uitkering: (max. 24 maanden) € 24.000

Ook gedurende de periode dat een gewezen deelnemer, aansluitend aan de beëindiging van de deelneming of na (13 weken ziekte in) de Werkloosheidswet, recht heeft op een uitkering op grond van de Ziektewet en die uitkering ontvangt, wordt de dekking van het partnerpensioen, conform de dekking voorafgaand aan de dag voor beëindiging van de deelneming, voortgezet door het pensioenfonds. Ook geldt dat indien de (gewezen) deelnemer aansluitend op de Ziektewet (wederom) recht heeft op een WW-uitkering en deze ontvangt, de dekking van het partnerpensioen voortgezet blijft.

2.5.1.4 Overgangsrecht

Een persoon die vóór het overgangstijdstip kwalificeerde als partner in de zin van artikel 1 van de Pensioenwet¹⁷, zoals artikel 1 van de Pensioenwet¹⁸ luidde op de dag voor de datum van inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen, blijft als partner in de zin van de Pensioenwet aangemerkt zo lang de betreffende relatie tussen de persoon en de werknemer of gewezen werknemer wordt voortgezet. Onder overgangstijdstip wordt verstaan: het tijdstip waarop het pensioenfonds overgaat op uitvoering van een gewijzigde pensioenovereenkomst om te voldoen aan de regels omtrent het partnerpensioen zoals geïntroduceerd met de Wet toekomst pensioenen maar uiterlijk 1 januari 2027. Het vorenstaande moet in de pensioenovereenkomst worden vastgelegd en geborgd. Ook ontstaan er op basis van het uniforme partnerbegrip geen nieuwe rechten als er onder de huidige wetgeving geen premie is ingelegd voor deze rechten. Een samenwonende partner die voor het overgangstijdstip niet in aanmerking kwam voor een uitkering op basis van opgebouwd partnerpensioen of bijzonder partnerpensioen, komt na het overgangstijdstip evenmin in aanmerking voor dit opgebouwde partnerpensioen.

Daarnaast geldt op grond van het overgangsrecht dat een partner die voor het overgangstijdstip begunstigde is voor een opgebouwd partnerpensioen dit partnerpensioen niet verliest door de transitie¹⁹.

¹⁷ Artikel 1 van de Wvb

¹⁸ Artikel 1 van de Wvb

¹⁹ Artikel 220g lid 3 van de PW en artikel 214e lid 3 van de WvB

Voorbeeld:

Stel persoon A heeft tot het moment van transitie € 500 partnerpensioen opgebouwd dat levenslang tot uitkering zou komen wanneer persoon A voor de pensioendatum komt te overlijden.

In de transitie wordt dit bedrag contant gemaakt tot een bedrag X. In de pensioenadministratie wordt geadmistreerd dat persoon A een opgebouwd partnerpensioen heeft van € 500 waarvoor het pensioenfonds ook na de transitie dekking biedt.

De waarde die uit de omzetting is gehaald, wordt gebruikt ter financiering van deze dekking. Wanneer persoon A overlijdt voor de pensioendatum krijgt de partner van persoon A een uitkering ter grootte van € 500 per jaar levenslang uitgekeerd uit hoofde van deze dekking die volgt uit het overgangsrecht. Dit bedrag ontvangt de partner van persoon A naast de uitkering die voortvloeit uit de nieuwe risicodekking voor het nabestaandenpensioen.

Uit het vorenstaande voorbeeld lijkt te volgen dat in geval van uitdiensttreding het opgebouwd partnerpensioen in stand dient te blijven. Of het opgebouwd partnerpensioen ook in stand dient te blijven ingeval van een waardeoverdracht is vooralsnog onduidelijk.

Het niet verliezen van opgebouwd partnerpensioen door de transitie kan bijvoorbeeld ook van belang zijn bij een scheiding na de transitie. Bij een scheiding heeft de (ex)partner recht op verdeling van opgebouwd partnerpensioen. In het nieuwe systeem voor partnerpensioen is er bij overlijden vóór de pensioendatum alleen nog partnerpensioen op risicobasis en heeft het bijzonder partnerpensioen alleen betrekking op partnerpensioen bij overlijden na pensioendatum. Op grond van het overgangsrecht dient - voor zover sprake is van opgebouwd partnerpensioen voor de transitie - alsnog verdeling van het partnerpensioen plaats te vinden voor zover de (ex)partner aanspraakgerechtigde was op dit partnerpensioen. Ook in de situatie dat door invaren de aanspraken op partnerpensioen worden aangewend overeenkomstig de gewijzigde pensioenovereenkomsten is het overgangsrecht van belang. Hierbij valt te denken aan de (inmiddels) gewezen deelnemer die jarenlang partnerpensioen heeft opgebouwd en komt te overlijden voor de pensioendatum. Als de al opgebouwde aanspraken op partnerpensioen niet worden geëerbiedigd, is er geen aanspraak partnerpensioen voor de nabestaande(n) omdat er geen sprake meer is van actieve deelname in een pensioenregeling, terwijl er wel jarenlang partnerpensioen is opgebouwd.

2.5.2 Wezenpensioen bij overlijden vóór de pensioendatum

Het wezenpensioen wijzigt op grond van de Wet toekomst pensioenen. Het wezenpensioen mag alleen op risicobasis worden verzekerd en wordt begrensd op 20% van het pensioengevend salaris, respectievelijk 40% voor volle wezen. De grondslag voor de dekking is, net als bij het partnerpensioen, het pensioengevend salaris waarbij geen rekening gehouden wordt met een franchise. De hoogte van het wezenpensioen is dienstdonafhankelijk. Het wezenpensioen kan een vaste of een variabele uitkering betreffen. Het wezenpensioen gaat niet eerder in dan op de eerste dag van de kalendermaand waarin de werknemer of gewezen werknemer is overleden en mag niet later ingaan dan op de eerste dag van de kalendermaand volgend op de kalendermaand waarin de werknemer of gewezen werknemer is overleden. Het uitgangspunt blijft gelden dat een pensioenovereenkomst niet hoeft te voorzien in wezenpensioen, het blijft dus een keuze van partijen betrokken bij de pensioenovereenkomst.

Een wezenpensioen wordt uitgekeerd tot het kind 25 jaar wordt dan wel tot het overlijden van het kind indien dit eerder is. Ook gelden er geen voorwaarden meer voor de uitkering. Een vaste eindleeftijd zonder verdere voorwaarden draagt bij aan meer uniformiteit en duidelijkheid.

2.5.2.1 Uitlooperperiode bij einde dienstverband

Ingeval van einde dienstverband en daarmee beëindiging van de deelname aan de pensioenregeling geldt voor de dekking van wezenpensioen hetzelfde als voor de dekking van het partnerpensioen zoals beschreven is in paragraaf 2.5.1.3.

2.5.2.2 Overgangsrecht

Op grond van het overgangsrecht geldt voor het wezenpensioen dat ingegaan is voor het overgangstijdstip²⁰ dat het wezenpensioen, ondanks dat er sprake kan zijn van een hogere of lagere eindleeftijd of van een wezenpensioen dat vanaf een bepaalde leeftijd alleen wordt uitgekeerd indien scholing wordt gevolgd, ongewijzigd kan blijven.

Ook als er sprake is van een wezenpensioen op opbouwbasis voor het overgangstijdstip kan het zijn dat daarvoor andere voorwaarden gelden zoals een hogere eindleeftijd. Ook dit opgebouwde wezenpensioen kan ongewijzigd blijven en dus eventueel tot uitkering komen.

2.6 Voortzetting dekking partnerpensioen en keuzebegeleiding

Vanuit de deelnemer kan het wenselijk zijn om de risicodekking voor partnerpensioen bedoeld voor overlijden vóór pensioendatum langer voort te zetten dan gedurende de verplichte uitlooperperiode of gedurende de periode dat een WW-uitkering wordt ontvangen. Door de dekking van het partnerpensioen voort te zetten, wordt het financiële risico dat mogelijk gelopen wordt bij overlijden vóór de pensioendatum afgedekt.

De gewezen deelnemer krijgt, op grond van de Wet toekomst pensioenen, dan ook de keuze bij het einde van de uitlooperperiode dan wel na afloop van de WW-periode/ZW-periode om de risicodekking van alleen het partnerpensioen voort te zetten. Dit geldt niet voor de dekking van het wezenpensioen. En de uitruilmogelijkheid lijkt op grond van de memorie van toelichting bij de Wet toekomst pensioenen ook niet te gelden als de deelnemer direct aansluitend een dienstverband heeft én dus niet onder de uitlooperperiode van het voorgestelde artikel 55 lid 4 van de Pensioenwet²¹ valt. De voortzetting van de dekking voor het partnerpensioen wordt gefinancierd vanuit het pensioenkapitaal dat bestemd is voor het ouderdompensioen van de gewezen deelnemer.

De hoogte van de risicopremie voor voortzetting van de dekking van het partnerpensioen is onder andere afhankelijk van de leeftijd van de gewezen deelnemer en de hoogte van de dekking van het partnerpensioen dat wordt voortgezet. Een gewezen deelnemer heeft het recht om voor een minimale termijn van 15 jaar de dekking van het partnerpensioen voort te zetten. In de pensioenovereenkomst kan een langere termijn staan, maar niet korter. Daarnaast kan een gewezen deelnemer, indien gewenst, er ook voor kiezen om de dekking van het partnerpensioen voor een kortere periode voort te zetten. Het pensioenkapitaal mag door het onttrekken van de risicopremie voor de dekking van het partnerpensioen niet lager worden dan de wettelijke afkoopgrens.

Het pensioenfonds moet de gewezen deelnemer informeren over de risico's die de beëindiging aan de deelname van de pensioenregeling met zich meebrengt. Gewezen deelnemers die bewust (opt-in) gebruik hebben gemaakt van de voortzetting van de dekking van het partnerpensioen (op de datum van einde deelneming bij het pensioenfonds) worden jaarlijks geïnformeerd over de gevolgen van het voortzetten dan wel het beëindigen van deze dekking. Zonder uiteindelijke reactie is de default dat de dekking van het partnerpensioen wordt voortgezet. Vanwege de vermindering van het pensioenkapitaal wordt het van belang geacht dat een gewezen deelnemer bij de keuze conform artikel 48 van de Pensioenwet²² correct, duidelijk en evenwichtig wordt geïnformeerd, waarbij specifiek aandacht is voor de risico's van de keuze. De norm voor keuzebegeleiding (zie hierna) is onverkort van toepassing op de informatieverstrekking in het kader van de keuze voor vrijwillig voortzetten van de risicodekking met uitruil. De norm van keuzebegeleiding treedt naar verwachting op 1 juli 2023 in werking en luidt:

“De pensioenuitvoerder begeleidt de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner of pensioengerechtigde op een adequate wijze bij het maken van een keuze binnen de pensioenovereenkomst, zorgt voor de inrichting van de keuzeomgeving en stelt de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner of pensioengerechtigde daarmee in staat om een passende keuze te maken.”

²⁰ Het tijdstip waarop het pensioenfonds overgaat op uitvoering van een gewijzigde pensioenovereenkomst om te voldoen aan de regels omtrent het wezenpensioen zoals geïntroduceerd met de Wet toekomst pensioenen maar uiterlijk 1 januari 2027

²¹ Het voorgestelde artikel 66, lid 4 van de Wvb

²² Artikel 59 van de Wvb

Op basis van de open norm keuzebegeleiding wordt een pensioenfonds verplicht om – naast het verstrekken van de wettelijke informatie – te zorgen voor een zorgvuldige inrichting van een keuzeomgeving. Op basis van deze zorgvuldige inrichting van de keuzeomgeving moeten deelnemers adequaat begeleid worden bij het maken van keuzes binnen de pensioenovereenkomst. Aan pensioenkeuzes hangen immers financiële consequenties vast voor de lange termijn. Doordat er sprake is van een open norm heeft een pensioenfonds de mogelijkheid om de aangeboden keuzebegeleiding te laten aansluiten bij de eigen deelnemerspopulatie.

2.7 Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid

De werkgever heeft in principe de eerste twee jaar van ziekte van de werknemer een loondoorbetalingsplicht. Hierdoor blijft de zieke werknemer deelnemer in de pensioenregeling en daarmee blijft de deelnemer onder andere ook eventueel verzekerd voor partnerpensioen. Indien na 104 weken loondoorbetaling een ontslag volgt vanwege arbeidsongeschiktheid en de werknemer ten minste 35% arbeidsongeschikt is, ontvangt de voormalig werknemer een uitkering op grond van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA).

In de praktijk voorzien de meeste pensioenregelingen in premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid. Dit betekent concreet dat de voormalig werknemer in die situatie deelnemer blijft in de pensioenregeling zolang deze een WIA-uitkering ontvangt. Sociale partners moeten de premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid wel expliciet in de pensioenovereenkomst overeenkomen. Voor de financiering van de premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid wordt een opslag in de pensioenpremie gerekend. Afhankelijk van de deelnemerspopulatie varieert deze opslag in hoogte.

Op grond van de Wet toekomst pensioenen hebben alle nieuwe pensioenregelingen het karakter van een premieregeling, waarbij voor regelingen voor ouderdomspensioen een leeftijdsonafhankelijke premie wordt voorgeschreven of een progressieve premie als gebruik wordt gemaakt van het overgangsrecht, bedoeld in het voorgestelde artikel 220e van de Pensioenwet²³. Dit geldt ook voor premievrije voortzetting van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid op basis van een uitkeringsovereenkomst als deze premievrije voortzetting al is ingegaan. In de situatie dat er sprake is van een uitkeringsovereenkomst bij een gesloten pensioenfonds en de werkgever heeft opgehouden te bestaan, kan de opbouw van premievrije aanspraken in de uitkeringsovereenkomst onder bepaalde voorwaarden worden voortgezet zolang recht bestaat op premievrije voortzetting. Deze voorwaarden staan in het voorgestelde artikel 220h van de Pensioenwet²⁴ en betreffen:

- De uitkeringsovereenkomst die wordt uitgevoerd door een pensioenfonds dat een beëindigde pensioenregeling uitvoert en de onderneming van de werkgever heeft opgehouden te bestaan;
- De pensioenaanspraken voor ouderdomspensioen die als gevolg van een premievrije voortzetting van die pensioenaanspraken worden opgebouwd; én
- Het recht op de premievrije voortzetting die is ontstaan voorafgaand aan het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen.

Is aan de bovenstaande voorwaarden voldaan, dan kan op grond van het voorgestelde artikel 220h, lid 2 van de Pensioenwet²⁵ ook het nabestaandenpensioen ongewijzigd worden voortgezet.

Voor arbeidsongeschikte deelnemers die recht hebben op premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid geldt dat een wijziging van de maximale premie door het aanpassingsmechanisme (zoals voorgesteld op grond van de Wet toekomst pensioenen) ook van toepassing is op deze voortgezette pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid, ongeacht het type pensioenuitvoerder. Het gaat hierbij om het aanpassingsmechanisme van de fiscaal maximale premie. Ingeval een eerder overeengekomen premie onder de nieuwe fiscale premiegrens ligt en de fiscaal maximale premie wijzigt, hoeft toepassing van dit mechanisme niet te leiden tot een aanpassing van de pensioenregeling als de overeengekomen premie onder de aangepast fiscale grens ligt.

²³ Het voorgestelde artikel 214d van de Wvb

²⁴ Het voorgestelde artikel 214f van de Wvb

²⁵ Het voorgestelde artikel 214f, lid 2 van de Wvb

Fiscaal gezien blijft het uitgangspunt dat bij het vaststellen van het pensioengevend loon een loonsverlaging buiten beschouwing mag blijven voor zover deze het gevolg is van ziekte of arbeidsongeschiktheid (zie artikel 10b, vierde lid, UBLB). Het pensioengevend loon mag evenwel niet meer bedragen dan het bedrag van artikel 18ga Wet LB. Het pensioengevend loon mag vervolgens jaarlijks worden geïndexeerd met de loonindex.

De hoogte van de premie die jaarlijks, op grond van de premievrije voortzetting, wordt toegevoegd aan het pensioenkapitaal is gelijk aan het pensioengevend loon in enig jaar, verminderd met de voor dat jaar geldende (actuele) franchise. Fiscaal is het in beginsel niet toegestaan om de premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid te baseren op een de pensioengrondslag zoals die gold op het moment van intreden van de arbeidsongeschiktheid.

2.8 Arbeidsongeschiktheidspensioen

De Wet toekomst pensioenen beoogt niet om wijzigingen aan te brengen in het kader voor arbeidsongeschiktheidspensioenen. Arbeidsongeschiktheidspensioen betreft de tussen sociale partners afgesproken uitkering wegens arbeidsongeschiktheid na afloop van de loondoorbetalingsperiode bij arbeidsongeschiktheid dan wel diens ziekteperiode. Anders gezegd: het betreft een aanvulling op de wettelijke uitkering op grond van de WIA. Het arbeidsongeschiktheidspensioen heeft doorgaans het karakter van een risicoverzekering in plaats van een opbouw karakter. Pensioenfondsen, met uitzondering van verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfondsen en verplicht gestelde beroepspensioenfondsen, kunnen voor risicoverzekeringen leeftijdsafhankelijke premies blijven hanteren. Het gebruik van leeftijdsafhankelijke premies leidt immers juist tot herverdeling tussen leeftijdsgroepen.

Pensioenfondsen dienen de risicopremies voor het arbeidsongeschiktheidspensioen onder te brengen in een voorziening, waaruit op het moment van arbeidsongeschiktheid (met inachtneming van de wachttijd) het benodigde vermogen voor de arbeidsongeschikte beschikbaar wordt gesteld. Dit vermogen dient gelijk te zijn aan het vermogen dat benodigd is om voor de volledige uitkeringsperiode uitkeringen te kunnen verstrekken. Het doel van de voorziening moet ex ante worden gespecificeerd en de voorziening mag uitsluitend voor deze doelen worden gebruikt. De voorziening mag niet negatief worden en op de voorziening kan een gericht beleggingsbeleid worden gevoerd. Het arbeidsongeschiktheidspensioen heeft een variabel karakter. Door een gericht beleggingsbeleid kan de mate van variatie in de variabele uitkering worden beperkt. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met de risicohouding van de arbeidsongeschikte deelnemers. Voor een (nominaal) vaste uitkering blijft (her)verzekering van het arbeidsongeschiktheidspensioen mogelijk.

Fiscaal gezien blijft het uitgangspunt gelden dat een arbeidsongeschiktheidspensioen niet uitgaat boven hetgeen naar maatschappelijke opvattingen redelijk moet worden geacht.

2.9 Minimaal vereist eigen vermogen

Pensioenfondsen voeren, na de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen, alleen nog premieovereenkomsten uit. Over het door een pensioenfonds verplicht aanhouden van een minimaal vereist eigen vermogen ingeval van een premieovereenkomst worden geen wijzigingen voorgesteld. Ook worden er geen wijzigingen voorgesteld voor de vaststelling van de hoogte van het minimaal vereist eigen vermogen ingeval van een premieovereenkomst. Voor de berekening van de hoogte van het minimaal vereist eigen vermogen, moet worden uitgegaan van 1% van de technische voorzieningen, dan wel 25% van de beheerslasten indien deze 5 jaar of minder vastliggen.

Aan de eis (vanuit de IORP-Richtlijn) dat het minimaal vereist eigen vermogen te allen tijde aanwezig moet zijn, moet invulling worden gegeven door een meting van de omvang van het minimaal vereist eigen vermogen op 31 december, waarbij de actuele omvang van het minimaal vereist eigen vermogen op dat moment of de gemiddelde omvang van het minimaal vereist eigen vermogen over de afgelopen 12 maanden als maatstaf genomen moet worden. Daarbij is de hoogste van deze twee maatstaven bepalend. Op basis van die maatstaf moet het minimaal vereist eigen vermogen op 31 december van enig jaar worden aangevuld indien dit niet voldoet aan het wettelijk vereiste niveau.

Het minimaal vereist eigen vermogen mag geen onderdeel vormen van een solidariteitsreserve. Eigen vermogensposten zijn bedoeld als buffer tegen onverwachte verliezen die samenhangen met de risico's die worden gelopen. De buffer die wordt aangehouden mag niet bestemd zijn voor andere doeleinden dan vooraf bepaald. Dit betekent concreet dat het eigen vermogen dat voor het minimaal vereist eigen vermogen moet worden aangehouden, door het pensioenfonds als een aparte balanspost moet worden aangehouden.

In het voorgestelde artikel 11a Besluit FTK staat dat een pensioenfonds maatregelen moet nemen indien er sprake is van een te laag minimaal vereist eigen vermogen. Welke maatregelen dit zijn, wordt niet nader gespecificeerd. Kijkend naar de huidige wettelijke situatie lijkt een (uiterste) maatregel het verminderen van pensioenkapitalen. Alvorens tot een vermindering wordt overgegaan (in verband met de eis van een financieel geheel) lijkt het dat een eventuele aanwezige solidariteitsreserve wordt aangesproken om deze vermindering (deels) te voorkomen. Het bestuur van een pensioenfonds dient hier zelf een evenwichtige invulling aan te geven. Het pensioenfonds moet in ieder geval in de ABTN en het pensioenreglement vastleggen welke maatregelen genomen worden bij een te laag minimaal vereist vermogen. Dit dient te staan in het financieel crisisplan, dat een vast onderdeel is van de ABTN. Concreet beschrijft het financieel crisisplan in ieder geval de volgende aspecten²⁶:

- Een beschrijving van een of meer financiële situaties waarin het fonds niet aan de vereisten van het vereist eigen vermogen voldoet en gevaar loopt niet aan de vereisten van het minimaal vereist eigen vermogen te gaan voldoen (conform voorgestelde artikel 145, lid 2 sub b²⁷);
- Een beschrijving van de risico's die het fonds in de financiële problemen kan brengen (conform voorgestelde artikel 145, lid 2 sub b);
- Een beschrijving van de te nemen maatregelen. Daarbij zijn een aantal elementen van belang: het fonds dient te beschrijven welke concrete maatregelen er ter beschikking staan, wat het financiële effect van die maatregelen is, vanaf welk beleidsdekkingsgraadniveau pensioenrechten/pensioenaanspraken verminderd moeten worden om aan het vereist eigen vermogen te voldoen en hoe bij het inzetten van maatregelen belangen evenwichtig worden afgewogen (conform voorgestelde artikel 145, lid 2 sub b).

2.10 Operationele reserve

De 'operationele reserve' is een (kosten)voorziening voor operationele kosten en onvoorziene technische resultaten, zoals bijvoorbeeld het verwerken van mutaties met terugwerkende kracht, de situatie van 'geen premie, wel recht', of excassokosten. De operationele reserve is geen eigen vermogen maar vreemd vermogen. Dit betekent dat bij een te laag minimaal vereist eigen vermogen, de operationele reserve niet kan worden aangesproken om het minimaal vereist eigen vermogen aan te vullen.

De operationele doelen van de operationele reserve moeten ex ante worden gespecificeerd. De operationele reserve mag niet negatief worden. Risico gedekt nabestaanden- en arbeidsongeschiktheidspensioen (inclusief premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid) kan eveneens in de operationele reserve worden ondergebracht, maar dat mag ook in een aparte voorziening. Ook een eventuele aparte voorziening voor risico gedekt nabestaanden- en arbeidsongeschiktheidspensioen mag niet negatief worden.

De reserve (kostenvoorziening) voor operationele kosten in het huidige stelsel hoeft niet ingevaren te worden en kan een-op-een overgezet worden naar de nieuwe premieregeling. Na het invaren kan de operationele reserve eventueel nog (verder) gevuld worden uit een premieopslag. Als partijen betrokken bij de totstandkoming van de pensioenovereenkomst de afweging maken de operationele reserve (ook) uit beschikbaar vermogen te financieren, dienen zij daartoe zelf een evenwichtigheidsafweging te maken.

²⁶ Financieel crisisplan pensioenfonds (dnb.nl)

²⁷ Het voorgestelde artikel 140, lid 2 van de Wvb

2.11 Collectief beleggingsbeleid en toedelingsregels

De solidaire premieregeling kenmerkt zich onder meer door één collectief beleggingsbeleid. Op basis van dit collectieve beleggingsbeleid worden rendementen en risico's evenwichtig toebedeeld aan (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden (zie onder 2.11.1).

De mate waarin (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden beleggingsrisico lopen is van invloed op de (verwachte) hoogte en schommelingen in hun pensioenuitkering. Daarom is het van groot belang dat de beleggingsrisico's die (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden krijgen toebedeeld op basis van een pensioenovereenkomst, passen bij de risico's die ze willen en kunnen lopen. Dit wordt geborgd via de risicohouding en de aansluiting van het beleggingsbeleid daarop.

Het pensioenfonds is verantwoordelijk voor de beleggingen en voert een beleggingsbeleid overeenkomstig artikel 135 van de Pensioenwet²⁸ (prudent-person regel) en handelt daarbij in het belang van de (gewezen) deelnemer of pensioengerechtigde. Het pensioenfonds baseert het beleggingsbeleid op onder andere de risicohouding van de (gewezen) deelnemers of pensioengerechtigden. Bij het vaststellen van de risicohouding wordt in ieder geval onderscheid gemaakt naar leeftijdscohorten en wordt per leeftijdscohort een risicohouding vastgesteld. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt rekening gehouden met de vastgestelde risicohouding.

2.11.1 Toedeling van rendementen en risico's

In een solidaire premieregeling worden rendementen en risico's toebedeeld aan (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden op basis van vooraf vastgestelde toedelingsregels. De toedelingsregels dienen aan te sluiten bij de per leeftijdscohort vastgestelde risicohouding. In het voorgestelde artikel 1 van de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling staat de definitie van toedelingsregels. Deze luidt:

“De wijze waarop bij de solidaire premieovereenkomst financiële mee- of tegenvallers als gevolg van het collectief gevoerde beleggingsbeleid, de ontwikkeling van de levensverwachting en het sterfteresultaat via beschermingsrendementen en overrendementen in de voor pensioenuitkering bestemde vermogens of in de solidariteitsreserve worden verwerkt.”

Voor het toedelen van rendement dient een onderscheid te worden gemaakt in het toedelen van beschermingsrendementen en overrendementen.

Beschermingsrendement

De vermogensbijschrijving die ervoor zorgt dat de, uit het opgebouwde pensioenvermogen te financieren, toekomstige pensioenuitkeringen en lopende pensioenuitkeringen nominaal stabiel blijven, dat wordt gefinancierd vanuit het totaal behaalde rendement en looptijdafhankelijk wordt toebedeeld aan de vermogens op basis van marktwaardering, waarbij toedelingsregels worden gehanteerd.

Overrendement

Het saldo van het totaal behaalde rendement op de beleggingen, de ontwikkeling van de levensverwachting en het sterfteresultaat en het toebedeelde beschermingsrendement op basis van de toedelingsregels.

De toedeling van beschermings- en overrendementen vindt plaats naar (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden en leidt voor elke (gewezen) deelnemer en pensioengerechtigde tot een wijziging van het voor hen gereserveerde vermogen (en de solidariteitsreserve). De gerealiseerde beschermings- en overrendementen kunnen voor individuele (gewezen) deelnemer en/of pensioengerechtigde verschillen, bijvoorbeeld vanwege het verschil in leeftijd of vanwege een verschil in de verhouding tussen al opgebouwd pensioen en nog op te bouwen pensioen. De toedeling is in alle gevallen zodanig vormgegeven dat deze niet leidt tot ex ante herverdeling. Hiervan kan worden afgeweken bij de toedeling van beschermingsrendementen en overrendementen voor het

²⁸ Artikel 130 van de Wvb

beleggingsrisico, voor zover dat nodig is om gelijke aanpassingen van de ingegane pensioenuitkeringen en van de opgebouwde aanspraak op nabestaandenpensioen van pensioengerechtigden te realiseren.

2.11.2 Toedeling van financiële rendementen (rente- en beleggingsrisico's)

De solidaire premiereregeling is - net als ieder kapitaalgedekt pensioencontract - gevoelig voor de stand en de ontwikkeling van de rente. Het belegd pensioenvermogen dient immers op enig moment te worden omgezet in een pensioenuitkering. Bij voorkeur stijgt de pensioenuitkering mee met de prijs- of loonontwikkeling en worden dalingen van de pensioenuitkering voor zover mogelijk voorkomen. Als gevolg hiervan kan er niet gedurende de periode vanaf de start van deelname aan een pensioenregeling tot aan het overlijden in dezelfde hoge mate risicovol worden belegd binnen de voorwaarden van de wettelijke prudent-personregel. Het risico moet op enig moment afgebouwd worden, passend bij de leeftijdsafhankelijke toedeling (en vergelijkbaar met het life-cycle principe).

Beschermingsrendement

In de solidaire premiereregeling kan al in de opbouwfase - door een ex ante toedeling van beschermingsrendement - op een gerichte manier rekening worden gehouden met de stand van en veranderingen in de rente. Hierdoor kan het in de toekomst verwachte pensioen in de opbouw- en uitkeringsfase stabiel worden gehouden.

Alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden krijgen in ieder geval periodiek een beschermingsrendement (rentevergoeding) toegekend voor het verstrijken van de tijd. Dit beschermingsrendement wordt bijgeschreven op het voor pensioen gereserveerd vermogen. Daarnaast dient te worden vastgesteld in welke mate (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden aanvullend beschermd dienen te worden tegen periodieke renteschommelingen. De vaststelling van de mate van aanvullende bescherming tegen renterisico wordt bepaald door de looptijd van de rentes die ten grondslag liggen aan het beschermingsrendement.

Het pensioenfonds moet vooraf een afweging maken of en zo ja in welke mate de (verwachte) pensioenen moeten worden beschermd tegen renterisico. Bij een volledige bescherming tegen renterisico blijven de ingegane uitkeringen en de toekomstige, uit het opgebouwde pensioenvermogen te financieren nominale pensioenuitkeringen, bij een daling of stijging van de rente gelijk. Het beschermingsrendement zorgt hiervoor. Bij een onvolledige bescherming tegen renterisico stijgen of dalen de ingegane uitkeringen en de toekomstige, uit het opgebouwde pensioenvermogen te financieren nominale pensioenuitkeringen, indien er sprake is van een stijging of daling van de rente.

Op basis van de door het pensioenfonds vastgestelde risicohouding van een leeftijdscohort dient te worden bepaald in welke mate deelnemers en pensioengerechtigden gericht beschermd worden tegen renterisico. Beschermingsrendement wordt ook toegekend aan de solidariteitsreserve.

Toedeling van beschermingsrendementen tegen renterisico is mogelijk door vanuit de collectieve beleggingsportefeuille ex ante beschermingsrendementen toe te delen op basis van de ontwikkeling van de door DNB gepubliceerde nominale rentetermijnstructuur. Er is in dat geval sprake van een collectieve beleggingsportefeuille, zonder een expliciet afgescheiden beschermingsportefeuille tegen renterisico. Dat neemt niet weg dat binnen de collectieve beleggingsportefeuille ook beleggingen nodig kunnen zijn waarmee het renterisico wordt afgedekt, zodat het collectieve overrendement niet onbedoeld gevoelig is voor rentewijzigingen. Beschermingsrendement tegen renterisico kan ook deels voortkomen uit zakelijke beleggingen of het overrendement kan ook deels bestaan uit rendementen op bijvoorbeeld obligaties. Het verschil tussen het rendement op de feitelijke renteafdekking en het toegekende beschermingsrendement voor renterisico komt in het overrendement terecht. Hierdoor blijft enige deling van renterisico tussen jong en oud aanwezig.

Het pensioenfonds kan er ook voor kiezen om binnen de collectieve beleggingsportefeuille een aparte beschermingsportefeuille tegen renterisico aan te houden. In de aparte beschermingsportefeuille kunnen ook bijvoorbeeld inflatiebeschermende beleggingen worden opgenomen, waardoor een direct beschermingsrendement tegen inflatie worden geboden. Indien het pensioenfonds de collectieve beleggingsportefeuille zodanig inricht dat vóóraf een schot wordt geplaatst tussen de beschermings- en rendementsportefeuille, dan sluiten de toegekende beschermingsrendementen aan (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden direct aan bij de rendementen op het deel van de collectieve portefeuille dat bestemd is voor renteafdekking en eventueel inflatiebescherming.

Overrendement op beleggingen

Het overrendement op beleggingen is het verschil tussen het feitelijk behaalde collectieve rendement verminderd met de toegekende beschermingsrendementen tegen renterisico, inclusief de solidariteitsreserve.

Op basis van de ex ante vastgestelde toedelingsregels wordt het overrendement op beleggingen verdeeld over alle voor de uitkering gereserveerde pensioenvermogens, inclusief de solidariteitsreserve. Jongeren krijgen over het algemeen een groter deel van het overrendement toebedeeld. De toedeling kan zowel positief als negatief zijn. De reden hiervan is dat jongeren, gezien de toekomstige opbouw, een relatief grotere risicodraagkracht hebben. De mate van collectieve risicodeling kan onder voorwaarden vergroot worden door de jongere deelnemers bloot te stellen aan maximaal 150% beleggingsrisico. Indien een pensioenfonds ervoor kiest om jongere deelnemers bloot te stellen aan een beleggingsrisico dat groter is dan 100%, dan moet het pensioenfonds onderbouwen waarom dit in het belang van de deelnemers is (prudent-person beginsel). Ook moeten vooraf regels worden vastgelegd waarin staat hoe negatieve pensioenvermogens worden voorkomen (bijvoorbeeld door middelen uit de solidariteitsreserve of door andere persoonlijke pensioenvermogens).

De kans op een stijging of daling van de pensioenuitkering van pensioengerechtigden is mede afhankelijk van de mate waarin pensioengerechtigden meedelen in het overrendement. Een grotere blootstelling aan overrendement, betekent een grotere kans op een stijging of een daling van de pensioenuitkering. Bij een volledige bescherming tegen renterisico, kunnen er voor pensioengerechtigden nog beleggingsrisico's worden genomen, waardoor er indexatieperspectief wordt geboden.

Wettelijk kader bij toedeling financiële rendementen

Bij het toedelen van beschermingsrendementen en overrendementen op beleggingen dient ex ante herverdeling tussen leeftijdscohorten te worden uitgesloten. Uitzonderingen hierop zijn afwijkingen om gelijke aanpassingen van de ingegane pensioenuitkeringen en van de opgebouwde aanspraak op nabestaandenpensioenen van pensioengerechtigden te realiseren, de risicodeling via de solidariteitsreserve en de aanvulling van negatieve persoonlijke pensioenvermogens vanuit de solidariteitsreserve of andere middelen. Daarnaast moet de collectieve beleggingsportefeuille van het pensioenfonds en de toedelingsregels passen bij de risicohouding per leeftijdscohort. Hiermee wordt een mismatch tussen de ex ante vastgestelde beschermingsrendementen en de feitelijke collectieve beschermingsportefeuille voorkomen. De toedeling van rendementen en risico's moet daadwerkelijk aansluiten op de vastgestelde risicohouding en voorkomen moet worden dat pensioengerechtigden teveel onbedoeld bloot worden gesteld aan het renterisico van de jongeren. Het vorenstaande betekent ook dat de inrichting van het collectieve beleggingsbeleid in lijn moet zijn met het door het pensioenfonds vastgestelde doel van de renterisicodeling. Het pensioenfonds dient hierbij ook aandacht te besteden aan de potentieel nadelige effecten van de voorgestelde renterisicodeling voor alle leeftijdscohorten tezamen. In lagere wet- en regelgeving wordt dit nog nader uitgewerkt.

2.11.3 Toedeling van langlevensrisico's

De langlevensrisico's, zijnde het micro- en macro-langlevensrisico, worden binnen het collectief gedeeld. Pensioengerechtigden moeten volledig beschermd worden tegen het micro-langlevensrisico. De pensioenuitkering moet immers een levenslange uitkering zijn. Het past daarbij niet dat de pensioenuitkering stelselmatig daalt, indien pensioengerechtigden niet of gedeeltelijk beschermd worden tegen het micro-langlevensrisico.

De solidaire premiereregeling biedt mogelijkheden om het micro- en het macro-langlevensrisico gericht toe te delen naar leeftijdscohorten. Hierbij kan worden aangesloten bij de risicohouding die voor deze cohorten is vastgesteld om invulling te geven aan de wettelijke eis van een evenwichtige belangenafweging. Ook biedt de solidaire premiereregeling de mogelijkheid om het micro- en het macro-langlevensrisico collectief te delen via de solidariteitsreserve (zie par 2.13).

Beschermingsrendement voor micro-langlevensrisico

Het beschermingsrendement voor micro-langlevensrisico is het rendement dat nodig is om het toekomstige – uit het opgebouwde pensioenvermogen te financieren pensioen – of het ingegane pensioen en het meeverzekerde nabestaandenpensioen gelijk te houden. Ook in het geval de (gewezen) deelnemer of pensioengerechtigde of de partner langer leeft dan verwacht.

De sterftekansen verschillen per leeftijd. Hierdoor worden de beschermingsrendementen leeftijdsafhankelijk toebedeeld. De beschermingsrendementen volgen uit de meest actuele sterftegrondslagen die door het pensioenfonds worden gehanteerd.

Overrendement voor micro-langlevensrisico

Het overrendement voor micro-langlevensrisico (het sterfteresultaat) is gelijk aan het verschil tussen de gereserveerde pensioenvermogens van overleden (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden die terugvloeien naar het collectief en alle aan (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden toegekende beschermingsrendementen voor micro-langlevensrisico. Als de fondspopulatie gemiddeld langer leeft dan verwacht, ontstaat in dat jaar een negatief overrendement op het micro-langlevensrisico. Op grond van de door het pensioenfonds ex ante vastgestelde toedelingsregels moet dit negatieve overrendement gericht naar leeftijdsgroepen worden toebedeeld. Het omgekeerde effect treedt op als de fondspopulatie gemiddeld korter leeft dan verwacht.

Beschermingsrendement voor macro-langlevensrisico

Het beschermingsrendement voor macro-langlevensrisico is het rendement dat nodig is om het toekomstige, uit het opgebouwde pensioenvermogen te financieren pensioen, of ingegane pensioenen gelijk te houden bij een herijking van de levensverwachting als gevolg van gepubliceerde nieuwe sterftetafels. Het effect van aanpassing van de levensverwachting verschilt per leeftijd. Hierdoor moet de toedeling van het beschermingsrendement per leeftijd vormgegeven worden, waarbij ook rekening wordt gehouden met een meeverzekerd nabestaandenpensioen.

Alleen in de jaren dat er sprake is van een nieuwe prognose voor de levensverwachting wordt een beschermingsrendement voor het macro-langlevensrisico bijgeschreven. Het pensioenfonds stelt vast welke leeftijdsgroepen geheel of gedeeltelijk worden beschermd voor macro-langlevensrisico. Bij een onverwachte daling van de levensverwachting op basis van een nieuwe sterftetafel is sprake van een positief overrendement. Dit overrendement kan, net als het beschermingsrendement voor macro-langlevensrisico, ex ante naar leeftijdscohorten worden toebedeeld. Hierbij is het bijvoorbeeld mogelijk om jongere deelnemers meer van dit overrendement toe te bedelen, omdat jongere deelnemers het risico dat de oudste deelnemers langer leven dan vooraf ingeschat beter kunnen dragen. Het rendement en het risico dienen hierbij symmetrisch te worden toebedeeld. Als de oudste deelnemers op basis van nieuwe sterftekansen juist korter leven dan vóóraf ingeschat, moet het hieruit voortvloeiende financiële voordeel ook meer dan proportioneel bij de jongere deelnemers terecht komen.

2.12 Uitkeringsfase

In de solidaire premiereregeling is er in tegenstelling tot de flexibele premiereregeling geen onderscheid tussen de opbouw- en de uitkeringsfase. Vanaf pensioeningang wordt er iedere maand een deel van het gereserveerde vermogen onttrokken voor het verstrekken van een pensioenuitkering. In een solidaire premiereregeling is er altijd sprake van een variabele uitkering. Er is geen sprake van een shoprecht.

2.12.1 Projectierendement

Projectierendement geeft het toekomstige rendement aan waarmee pensioenfondsen de variabele uitkeringen vaststellen (voorgestelde artikel 1 van de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling). Bepalingen over de manier van vaststelling van het projectierendement worden onder andere in het pensioenreglement en de ABTN van het pensioenfonds opgenomen. Op grond van het voorgestelde artikel 63a, lid 3 van de Pensioenwet²⁹ kan de hoogte van een variabele uitkering in een solidaire premiereregeling variëren door het inrekenen van een projectierendement op het voor pensioen bestemde vermogen. Het ingerekende projectierendement is van toepassing op alle pensioengerechtigden. Het toepassen van het projectierendement dient per pensioenregeling, uiterlijk op de ingangsdatum van het pensioen, te worden vastgesteld en is van toepassing op alle pensioengerechtigden. In afwijking van de vorige volzin kan het projectierendement op grond van het voorgestelde artikel 17a van het Besluit toekomst pensioenen na de ingangsdatum van het pensioen wijzigen indien dit het gevolg is van wijziging van de parameter voor aandelenrendement of een wijziging van de risicohouding.

²⁹ Voorgestelde artikel 75a, lid 3 van de Wvb

In een solidaire premieregeling is het projectierendement looptijdafhankelijk met als basis de risicovrije rente. Bij het vaststellen van het projectierendement mag ook worden uitgegaan van een verwacht rendement dat voor gepensioneerden kan worden ingerekend. Het projectierendement kan hierdoor hoger of lager zijn dan de risicovrije rente. Het verwachte rendement bestaat uit de rentetermijnstructuur plus een opslag, zodat stabiele uitkeringen worden gerealiseerd. Het projectierendement moet zodanig worden vormgegeven dat de mediane pensioenuitkering in nominale termen niet dalend is met de leeftijd, waarbij een vaste daling, respectievelijk de opslag op de rentetermijnstructuur in het projectierendement, niet groter mag zijn dan 35% van de risicopremie op aandelen. Door uit te gaan van een maximum van 35% van de risicopremie op aandelen wordt het risico beperkt dat uitkeringen op hogere leeftijd te veel gaan dalen. Ook mag het projectierendement tijdens de uitkeringsfase niet worden verhoogd. Het projectierendement is niet hoger dan consistent met het beleggingsbeleid en de toedelingsregels voor pensioengerechtigden en dient aan te sluiten bij de vastgestelde risicohouding³⁰.

Het pensioenfonds maakt aan de hand van het projectierendement en met inachtneming van de wettelijke voorwaarden, zoals opgenomen in het voorgestelde artikel 63a, lid 3 van de Pensioenwet³¹, een prudente en passende afweging met betrekking tot de verdeling van het per deelnemer gereserveerde vermogen over de uitkeringsfase. Op basis van deze afweging is het mogelijk om een deel van het toekomstig verwachte rendement over het gereserveerde vermogen van de pensioengerechtigden naar voren te halen. De pensioenuitkering wordt bij een projectierendement dat hoger is dan de risicovrije rente op de pensioendatum hoger, maar hierdoor neemt ook het risico toe dat de pensioenuitkering op enig moment dient te worden verlaagd. In dit geval is er geen sprake van ex ante herverdeling, omdat zowel de potentiële risicobeloning van doorbeleggen als het bijbehorende risico wordt gelegd bij hetzelfde gereserveerde pensioenvermogen van een pensioengerechtigde. Op grond van het voorgestelde artikel 63a, lid 4 van de Pensioenwet³² is het ook niet toegestaan om het projectierendement zodanig vorm te geven dat er op voorhand herverdelingseffecten tussen leeftijdsgroepen plaatsvinden.

Het is voor het pensioenfonds ook mogelijk om een projectierendement vast te stellen dat lager is dan de risicovrije rente, bijvoorbeeld door het inrekenen van een vaste of tijdsvariabele (en eventueel looptijdafhankelijke) afslag voor verwachte inflatie in het projectierendement. De pensioenuitkering wordt hierdoor lager, maar de kans op een latere verlaging van de pensioenuitkering wordt kleiner en de kans op een verhoging groter. De verwachting bij een vastgesteld projectierendement, dat lager is dan de risicovrije rente, is dat de pensioenuitkering in de loop der tijd stijgt.

2.12.2 Spreiding

Op grond van het voorgestelde artikel 63a, lid 8 van de Pensioenwet³³ wordt in een solidaire premieregeling bij de toepassing van toedelingsregels ten minste eenmaal per jaar het financiële resultaat vastgesteld. Het financiële resultaat dient vervolgens verwerkt te worden, waarbij dit resultaat in de uitkeringsfase gespreid kan worden over maximaal tien jaar op basis van het per pensioengerechtigde gereserveerde pensioenvermogen. Ingeval van spreiding kunnen bij de verwerking van het financiële resultaat het projectierendement of de toedeling van rendementen worden aangepast voor zover dat nodig is om gelijke aanpassingen van de pensioenuitkeringen te realiseren (zie paragraaf 2.12.3).

Door spreiding ontstaat meer onzekerheid over de hoogte van de pensioenuitkering op hoge leeftijd. Door deze spreiding verdwijnt het risico immers niet, maar wordt het risico van cumulatie van nog onverwerkte financieel resultaat in de tijd vooruitgeschoven. De spreiding en daarmee toedeling van risico moet zowel op korte als langere termijn passen bij de risicohouding van de groep pensioengerechtigden.

Ingeval van spreiding moet het pensioenfonds toetsen of de gespreide verwerking bij extreme scenario's niet leidt tot te veel cumulatie van nog onverwerkt financieel resultaat. In een solidaire premieregeling is het mogelijk om gebruik te maken van spreiding waarbij de periodieke aanpassing van de pensioenuitkering voor alle pensioengerechtigden gelijk is.

³⁰ Zie ook Tweede Kamer, vergaderjaar 2021–2022, 36 067, nr. 3, pag.36

³¹ Voorgestelde artikel 75a, lid 3 van de Wvb

³² Voorgestelde artikel 75a, lid 4 van de Wvb

³³ Voorgestelde artikel 75a, lid 8 van de Wvb

Bij spreiding van schokken mag geen ex ante herverdeling optreden en de spreiding op basis van het per pensioengerechtigde gereserveerde pensioenvermogen moet worden geadmistreerd. Dit betekent dat er door het spreiden van schokken geen vermogen tussen de voor de uitkeringen gereserveerde pensioenvermogens van pensioengerechtigden verschuift.

Spreidingsmethodieken

Ingeval van spreiding moet de spreiding, vanwege de eis van het niet toegestaan zijn van ex ante herverdeling, 'gesloten' worden vormgegeven. Op grond van de Wet toekomst pensioenen kunnen voor het gesloten spreiden van financiële resultaten twee methoden worden gehanteerd³⁴:

1. Dakpansgewijs: iedere periode wordt het gemiddelde van de N meest recente (geschaalde) overrendementen doorgevoerd in de inkomens (N staat voor gekozen spreidingstermijn);
2. Geheugenloos: iedere periode wordt de fractie 1/N van het cumulatieve, nog onverwerkte (geschaalde) overrendement alsnog doorgevoerd in de inkomens.

Als het pensioenfonds gebruik maakt van dakpansgewijze spreiding moet de verhoging of verlaging van de pensioenuitkering binnen de gekozen spreidingsperiode onvoorwaardelijk worden doorgevoerd. Dus ongeacht de toekomstige financiële situatie van het pensioenfonds. Het pensioenfonds stelt elk jaar het financiële resultaat en de daarmee samenhangende verhoging of verlaging van de pensioenuitkering vast, waarna de verhoging of verlaging gespreid op de pensioenuitkering wordt toegepast. De totale verhoging of verlaging in enig jaar is gelijk aan de optelsom van de verhoging c.q. verlaging in dat jaar en de verhogingen c.q. verlagingen uit voorgaande jaren.

Als het pensioenfonds gebruikt maakt van geheugenloze spreiding wordt bij de spreiding geen rekening gehouden met verhogingen c.q. verlagingen uit voorgaande jaren. Het pensioenfonds stelt jaarlijks op basis van het aanwezige vermogen vast welke pensioenuitkering kan worden verricht. Vervolgens bepaalt het pensioenfonds het verschil tussen de pensioenuitkering die de pensioengerechtigde het jaar daarvoor ontving en de pensioenuitkering die mogelijk is op basis van het aanwezige vermogen. De noodzakelijke verhoging c.q. verlaging van de pensioenuitkering wordt naar rato van de gekozen spreidingstermijn toegepast. Het jaar daarop wordt opnieuw de verhoging c.q. verlaging vastgesteld, zonder rekening te houden met voorafgaande jaren.

2.12.3 Gelijke aanpassing van de pensioenuitkeringen

Op grond van het voorgestelde artikel 63a, lid 8 van de Pensioenwet³⁵ kunnen gelijke aanpassing van de pensioenuitkeringen worden gerealiseerd door bij de verwerking van het financiële resultaat het projectierendement of de toedeling van rendementen aan te passen.

Aanpassen projectierendement

Ingeval van spreiding is het toegestaan om het projectierendement te gebruiken om gelijke aanpassingen van uitkeringen te bewerkstelligen. Om een gelijke aanpassing van uitkeringen te bewerkstelligen moet het projectierendement in de uitkeringsfase worden verhoogd in geval van een negatief overrendement. Deze verhoging van het projectierendement is voor dit specifieke doel toegestaan, in uitzondering op de hoofdregel dat het projectierendement vóóraf voor een lange periode dient te zijn vastgesteld en niet gedurende de uitkeringsperiode mag worden verhoogd.

Aanpassen toedeling van rendementen

Voor het realiseren van jaarlijks gelijke aanpassingen van ingegane pensioenuitkeringen voor alle pensioengerechtigden, kan het nodig zijn om de in enig jaar aan de voor de uitkering gereserveerde vermogens toebedeelde rendementen van de pensioengerechtigden in beperkte mate te corrigeren. Door een gelijke aanpassing van de pensioenuitkeringen wordt er feitelijk een andere verdeling van rendementen toegepast dan de verdeling op basis van de vooraf afgesproken toedelingsregels. De verschillen zijn over het algemeen gering en kunnen bijvoorbeeld ontstaan, omdat rendementen maandelijks worden toebedeeld terwijl de pensioenuitkeringen jaarlijks

³⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2021–2022, 36 067, nr. 7, pag. 62

³⁵ Voorgestelde artikel 75a, lid 8 van de Wvb

worden aangepast. In dit geval is er formeel wel sprake van een beperkte mate van herverdeling tussen pensioengerechtigden onderling.

Vanwege deze beperkte mate van herverdeling staat in het voorgestelde artikel 10a, lid 5 van de Pensioenwet³⁶ dat van de hoofdregel dat geen ex ante herverdeling mag optreden bij toedeling van rendementen, enige herverdeling wordt toegelaten voor zover dat nodig is om gelijke aanpassingen van pensioenuitkeringen te realiseren. Het toestaan van een beperkte mate van herverdeling verbetert zowel de uitvoerbaarheid als de uitlegbaarheid van de solidaire premieregeling.

2.13 Solidariteitsreserve

Een solidariteitsreserve is een verplicht onderdeel van een solidaire premieregeling. Met de solidariteitsreserve kunnen risico's collectief worden gedeeld. De solidariteitsreserve is geen afgescheiden beleggingsvermogen, maar onderdeel van het totale vermogen. De solidariteitsreserve deelt mee in de collectieve rendementen en risico's en is daarmee een intrinsiek onderdeel van de pensioenregeling.

2.13.1 Wettelijke voorwaarden

Op grond van het voorgestelde artikel 10d van de Pensioenwet³⁷ zijn de volgende wettelijke voorwaarden van toepassing op een solidariteitsreserve:

- Een solidariteitsreserve heeft een maximale omvang van 15% van het geheel voor pensioen gereserveerde vermogen inclusief de solidariteitsreserve;
- Pensioenfondsen met een hogere actuele dekkingsgraad dan 115% voorafgaande aan het moment van invaren, mogen een solidariteitsreserve aanhouden boven 15% van het geheel voor pensioen gereserveerde vermogen inclusief de solidariteitsreserve. Deze pensioenfondsen worden geacht de solidariteitsreserve af te bouwen, zodat zij na de compensatieperiode, in 2037, over een solidariteitsreserve van maximaal 15% beschikken;
- De solidariteitsreserve is niet negatief;
- Indien een solidariteitsreserve wordt gevuld uit premies of overrendement, bedraagt de inleg uit premie niet meer dan 10% van de premiesom per deelnemer per jaar en bedraagt de inleg uit overrendement niet meer dan 10% van het positieve collectieve overrendement per jaar;
- Het is mogelijk om een solidariteitsreserve bij de transitie te vullen uit fondsvermogen en door stortingen van de werkgever;
- Met de solidariteitsreserve worden financiële mee- of tegenvallers collectief gedeeld op een manier die op voorhand leidt tot gemiddeld stabielere of hogere toekomstige en al ingegane pensioenuitkeringen voor alle generaties, ten opzichte van de aanname dat de solidariteitsreserve geen onderdeel van de pensioenregeling zou zijn;
- De solidariteitsreserve wordt niet gebruikt voor deling van operationele kosten;
- Het pensioenfonds stelt regels vast voor de doelstellingen van de solidariteitsreserve en het vullen en uitdelen uit de solidariteitsreserve. Deze regels zijn evenwichtig, transparant, onderling consistent en worden voor langere tijd vastgesteld.

2.13.2 Toelichting

Financiële mee- of tegenvallers kunnen met de solidariteitsreserve worden gedeeld. Hierbij geldt wel als voorwaarde dat deze deling zodanig plaatsvindt dat er ex ante sprake is van een gemiddeld stabielere en/of hogere toekomstige en ingegane pensioenuitkeringen voor alle generaties, ten opzichte van de situatie dat de solidariteitsreserve geen onderdeel van de pensioenregeling is. De solidariteitsreserve moet dus meerwaarde hebben voor het collectief.

De solidariteitsreserve kan bijvoorbeeld worden ingezet voor de volgende doeleinden:

- 1) Intergenerationele risicodeling binnen premieregelingen;

³⁶ Voorgestelde artikel 28a, lid 5 van de Wvb

³⁷ Voorgestelde artikel 28d van de Wvb

- 2) Demping van schommelingen in pensioenuitkomsten;
- 3) Collectieve deling van niet-verhandelbare risico's (bijvoorbeeld macro-langlevensrisico of inflatierisico).

De afspraken die gemaakt worden over de solidariteitsreserve moeten worden vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement. In de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement moet tenminste het volgende staan:

- De manier waarop de solidariteitsreserve gevuld wordt;
- De manier waarop pensioenvermogens worden aangevuld vanuit de solidariteitsreserve;
- De manier waarop de solidariteitsreserve meedeelt in de collectieve risico's en rendementen;
- De gewenste en de maximale omvang van de solidariteitsreserve;
- Beleid bij een lege of volle solidariteitsreserve;
- Op welke manier de solidariteitsreserve bijdraagt aan de intergenerationele risicodeling en/of stabiliteit van de pensioenen;
- De samenhang en onderlinge consistentie van voorgaande elementen.

De maximale omvang van de solidariteitsreserve van 15% wordt gemeten op 31 december van een kalenderjaar. Pensioenfondsen die invaren met een hogere actuele dekkingsgraad dan 115% per 31 december van het kalenderjaar voorafgaande aan het moment van invaren, mogen een solidariteitsreserve aanhouden boven 15% van het totale vermogen. De solidariteitsreserve moet in dat geval worden afgebouwd, zodat de solidariteitsreserve na de compensatieperiode, in 2037, maximaal 15% bedraagt. Indien de hoogte van de solidariteitsreserve voor 2037 al onder de 15% komt, dan geldt vanaf dat moment het maximum van 15%. De solidariteitsreserve mag niet negatief worden. Hierdoor wordt voorkomen dat nieuwe deelnemers kunnen toetreden in een pensioenregeling met een negatieve solidariteitsreserve.

Met de solidariteitsreserve kan bewerkstelligd worden dat pensioenuitkeringen minder verlaagd hoeven te worden, wanneer het tegenzit. De solidariteitsreserve kan jaarlijks worden gevuld uit twee bronnen:

- 1) Een deel van de premie;
- 2) Een deel van het overrendement.

Ook een combinatie van vullen uit premie en overrendement is mogelijk. Met overrendement wordt het verschil tussen het behaalde rendement en de toegekende beschermingsrendementen bedoeld. Het vullen van de solidariteitsreserve is mogelijk voor zover het overrendement positief is. Bij een negatief overrendement kan de solidariteitsreserve niet worden gevuld. Door het vullen van de solidariteitsreserve met overrendement dragen (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden bij aan de solidariteitsreserve.

De solidariteitsreserve fluctueert ook met het behaalde rendement op het totale vermogen. De reden hiervan is dat de solidariteitsreserve een intrinsiek onderdeel is van het totale vermogen dat door het pensioenfonds wordt belegd. De fluctuatie is afhankelijk van de ex ante toedelingsregels (toebedeelde beschermings- en overrendement aan de solidariteitsreserve). Deze ex ante toedelingsregels voor de solidariteitsreserve moeten los gezien worden van het vullen van de solidariteitsreserve uit positief overrendement. De solidariteitsreserve wordt niet gevuld met negatief overrendement, maar door de toedelingsregels voor de solidariteitsreserve kan er wel een negatief overrendement worden bijgeschreven aan de solidariteitsreserve.

De afspraken over de solidariteitsreserve moeten evenwichtig, transparant, vooraf en voor een langere tijd vastgesteld zijn. De evenwichtigheid van de invulling van de solidariteitsreserve dient kwantitatief onderbouwd te worden met analyses gebaseerd op toekomstscenario's voor de uitkeringen van alle leeftijdscohorten. Voor zover evenwichtig, is het herverdelen tussen generaties met de solidariteitsreserve toegestaan.

De solidariteitsreserve is een verplicht collectief element in de solidaire premieregeling en daarmee onderdeel van de opdracht die sociale partners aan de pensioenuitvoerder verstrekken. Het pensioenfonds is verantwoordelijk voor de inrichting van de solidariteitsreserve (technische en financiële inrichting). Het pensioenfonds vervult de verantwoordelijkheid met inachtneming en conform de doelen die sociale partners hebben gesteld bij de opdrachtaanvaarding. Het pensioenfonds legt aan de fondsorganen verantwoording af over de gekozen inrichting van

de solidariteitsreserve. Indien er sprake is van een belanghebbendenorgaan, dan heeft het belanghebbendenorgaan een goedkeuringsrecht op de inrichting. Op het pensioenoverzicht van een deelnemer wordt eveneens, naast de informatie die in het pensioenreglement staat, informatie over de solidariteitsreserve opgenomen.

Ingeval van een individuele waardeoverdracht hebben deelnemers geen recht op een gedeelte van de solidariteitsreserve. Ook wordt er door de ontvangende pensioenuitvoerder geen deel van het overgedragen vermogen in de solidariteitsreserve van de ontvangende pensioenuitvoerder gestort.

3. Overige whitepapers

Dit is onze whitepaper over de belangrijke juridische en fiscale aspecten bij de uitvoering van een solidaire premieregeling. Achmea Pensioenservices schrijft op weg naar het nieuwe pensioenstelsel meerdere papers.

De solidaire premieregeling. Het nieuwe pensioenstelsel: van wet naar uitvoering

In de whitepaper “*De solidaire premieregeling. Het nieuwe pensioenstelsel: van wet naar uitvoering*” beschrijft Achmea Pensioenservices haar visie, maar ook haar voorkeurskeuze, bij de administratieve uitvoering van een solidaire premieregeling.

Het paper dat u zojuist gelezen heeft: Het nieuwe pensioenstelsel: *belangrijke juridische en fiscale aspecten bij de uitvoering van een solidaire premieregeling* sluit aan op dit paper.

De flexibele premieregeling. Het nieuwe pensioenstelsel: van wet naar uitvoering

In de whitepaper “*De flexibele premieregeling. Het nieuwe pensioenstelsel: van wet naar uitvoering*” beschrijft Achmea Pensioenservices haar visie, maar ook haar voorkeurskeuze, bij de administratieve uitvoering van een flexibele premieregeling.

Informatieverplichtingen

Achmea Pensioenservices is bezig met het opstellen van een whitepaper die ziet op de (wettelijke) informatieverplichtingen. Zodra deze whitepaper is afgerond, wordt deze aan pensioenfondsen beschikbaar gesteld.

Invaren

Achmea Pensioenservices is bezig met het opstellen van een whitepaper die ziet op het proces van invaren. Zodra deze whitepaper is afgerond, wordt deze aan pensioenfondsen beschikbaar gesteld.

De whitepapers over de solidaire premieregeling leest u op wettoekomstpensioen.achmeapensioenservices.nl/solidaire-premieregeling/overige-white-papers

De whitepapers over de flexibele premieregeling leest u op wettoekomstpensioen.achmeapensioenservices.nl/flexibele-premieregeling/overige-white-papers

U leest op deze pagina's ook de brochure “[Samen de weg banen naar een nieuwe pensioenregeling](#)” en de [routekaart](#).

Contact

WILT U MEER WETEN OVER DIT ONDERWERP?

Bent u benieuwd hoe wij u het beste kunnen helpen bij uw voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel? Neem dan contact op met uw accountmanager of bestuursadviseur. Wij helpen u graag!

Versiebeheer

Versienummer	Datum	Reden van wijziging
Versie 1.0	d.d. 20-03-2023	Oplevering whitepaper DE SOLIDAIRE PREMIEREGELING Belangrijke juridische en fiscale aspecten bij uitvoering van een solidaire premiereregeling.

Disclaimer: Deze publicatie is met de grootst mogelijke zorg samengesteld en gebaseerd op betrouwbaar geachte informatiebronnen. De verstrekte informatie is aan verandering onderhevig. Wij geven geen garantie op de juistheid en volledigheid van de informatie. Aan de verstrekte informatie kunnen geen rechten worden ontleend.